

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 2. julija 1914.

Leto XXVII.

Avstrijski prestolonaslednik in njegova soproga ustreljena.

Pretekli teden je zavila črna žalost v svoje temne odeje vse avstrijske narode in celo državo in na srce avstrijskega prebivalstva je legla črna tuga. Avstrijski prestolonaslednik **Franc Ferdinand** in njegova soproga vojvodinja **Zofija** sta bila ustreljena od roke mladega srb-

skega študenta in sta par minut nato v deželni hiši v Sarajevem umrla.

Z avstrijskim prestolonaslednikom Francem Ferdinandom je izgubila avstrijska država modrega bodočega vladarja, enega najboljših državnikov in up cele monarhije. V njemu smo gledali odločnega in vstrajnega vladarja, ki naj bi našo tako izkušano in razorano državo zopet utrdil, napravil red in mir med avstrijskimi narodi in nam odprl lepše, nove čase.

Katoliško ljudstvo je izgubilo iskreno vernega, do dna srca prepričanega katoliškega moža, ki je bil opora katoliške vere. Sam je vedno izpolnjeval svoje verske dolžnosti in je bil ljubitelj cerkve. Zato je tudi vedno pospeševal vsako katoliško gibanje in podpiral povsod katoliško življenje. Bil je pa neizprosni nasprotnik vseh brezvercev, vseh verskih odpadnikov in vseh tistih, ki so delali za razpad avstrijske države.

Jugoslovani smo izgubili ž njim svojega največjega prijatelja. Pokojni prestolonaslednik je bil velik prijatelj Slovencev in Hrvatov. Vsako zimo je prišel v prelepi grad Miramar pri Trstu in delal večje izlete po slovenski zemlji. Videl je v nas najkrepkejšo oporo habsburške hiše in države, poznal je našo zvestobo, zato je tudi delal na to po svojih močeh, da bi se nam Jugoslovanom od strani države ne godila krivica. Veliko smo upali od njega, mi Jugoslovani, in ž njim vred je legel v grob marsikak naš up. Zlasti se mu je dopadlo lepo versko življenje med nami in mladinska organizacija, katero je nasproti našim škofom pohvalil.

Avstrijska armada je izgubila svojega največjega podpiratelja! Neprenehoma je mislil, kako bi zboljšal vojsko in mornarico, o katerih je vedel, da sta najboljša poroka miru.

Trije mladi otroci so izgubili nankrat svojega očeta in svojo mater in bridko plakajo ob grobeh svojih visokih starišev.

Naša država stoji tužna in žalostna in avstrijski narodi stoje nemi strahu, groze in žalosti ob rakvi teh plemenitih duš. Umrl je Franc Ferdinand, ni ga več uzora pravega Avstrijca, ki je posvetil vse svoje življenje moči in uplivu naše domovine. Umrl je, a njegov duh ne sme umreti med nami! Na njegovem grobu naj si sežejo v roke avstrijski narodi in tako naj bi rodil podli zločin namesto zmešnjave v državi novo prerajeno Avstrijo!

Spomin človeka, ki je dvignil zločinski revolver in ugasnil življenje našemu prestolonasledniku in njegovi soprogi, naj bo med nami izbrisano na vse dni. Mi, avstrijski Jugoslovani, kolnemo ta zverinski zločin v dno zemlje in sveta jeza nas pretresa ob imenu propalega človeka, ki je dvignil svojo roko in hotel umazati na najbolj grd način ime jugoslovanskega sveta.

Bog, ki je vladar sveta in Gospod zemlje, preko katerega se nič na zemlji izvršiti ne more, naj čuva in vodi našo domovino, našo Avstrijo!

Prestolonaslednik in njegovo žena v Bosni.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand je prebival zadnje tedne s svojo družino v Konopištu na Češkem, kjer ima krasna in lepa posestva. Bil je prijatelj družinskega življenja in najrajši je živel med svojimi ljubimi otroci in svojo soprogo Zofijo, ki je bila Čehinja po rodu. Pred nekaj dnevi je šel Franc Ferdinand v Bosno, da bi tam kot nadzornik avstrijske armade nadziral velike vojaške vaje, ki so se vršile v Bosni in Hercegovini. Peljal se je dol kot vojaški poveljnik. Svoje žene ni mislil s seboj vzeti, ker so mu bosanske oblasti in policija to odsvetovali, češ da je Bosna nevarna dežela, kjer tli srbska zarota in je nevarnost, da bi se cesarskima gostoma kaj neljubega pripetilo. V Bosni je namreč veliko nemirnih, prekucuških srbskih zmešanih glav, ki že nekaj let neprestano rujejo

proti avstrijski državi in habsburški rodovini.

Kljub temu je vojvodinja Zofija prestolonaslednika pregovorila, da jo je vzeti s seboj v Bosno, kjer ju je dohitela prerana smrt. V Bosno sta se odpeljala živa, zdrava, iz Bosne so ju prepeljali mimo Ljubljane na Dunaj v — mrtvaških rakvah.

Vojaške vaje so se končale zadnjo soboto, dne 27. junija, nakar je Franc Ferdinand izdal zadnje povelje vojakom, ki so se udeležili velikih vojaških vaj. V tem povelju je zelo pohvalil vojake in ukazal, da se ta pohvala prebere vsem vojakom v njihovem domačem jeziku. V pohvali omenja in se lepo zahvaljuje vsem vojakom in častnikom, ki so se v preteklih burnih časih sijajno obnesli.

Preteklo nedeljo, dne 28. junija, se je peljal prestolonaslednik s svojo soprogo in drugimi oblastniki in dostojanstveniki v glavno mesto Sarajevo. Peljali so se v avtomobilu skozi mesto v mestno hišo, kjer je bil zbran ves mestni zastop, da ga pozdravi.

Prvi napad na prestolonaslednika. Prestolonaslednik rešen.

Prestolonaslednik je bil v Sarajevu že v soboto, kjer je zvečer ob 7. uri priredil zadnjo dvorno pojedino. Tega večera se je udeležil sam s svojo zvesto ženo. Povabljeni so bili tudi nadškof dr. Stadler, provincial frančiškanov, namestnik deželnega šefa dr. Mandić, načelnik dežel. računskega dvora pl. Rohonyi, vsi sekčni načelniki in drugi dostojanstveniki, kakor tudi najvišji dostojanstveniki ostalih ver v Bosni.

V nedeljo zjutraj ob 10. uri in 10 minut, so se peljali avtomobili skozi mestne ulice k mestni hiši. Ravno so se peljali avtomobili po Apelovem nabrežju, kar vrže nek mlad človek bombo pod voz prestolonaslednika in zbeži. Napadalec je bil 27letni stavec iz Trebinja v Bosni, po imenu Čabrinović. Da bi policijo preslepil, je ob prihodu prestolonaslednikovega avtomobila vihtel klobuk v pozdrav in klical: Živio! Nakar je vrgel bombo. Potem je zbežal.

Bomba je sicer priletela na voz prestolonaslednika ali padla je na tla in se še le razpočila pod drugim avtomobilom. Cesarska dvojica je ostala nepoškodovana, pač pa je ranila okoli 20 drugih oseb, deloma v vozovih, deloma v občinstvu. Bomba se je razpočila s tako močjo, da so posamezni trasi prileteli v okna blizu stoječih trgovin in vse razbili.

Med drugimi so bili ranjeni: grof Valdek, ravnatelj pisarne nadvojvoda in podpolkovnik Merici. V nadvojvodovem avtomobilu napada niti opazili niso. Ko pa so drugi avtomobili obstali in je gospoda iz teh avtomobilov izstopila, se je ustavil tudi nadvojvodov avtomobil in so prestolonasledniku javili o dogodku. Avtomobili so se razen enega, ki je podpolkovnika Mericija peljal v garnizijsko bolnico, peljali dalje pred mestno hišo.

Kako so prijeli napadalca?

Brivec Marosi, ki je bil eden prvih, ki so prijeli prvega napadaleca, je izpovedal: »Stal sem v bližini nekdanje podružnice banke Union, na Appelovem obrežju v Sumurijski ulici. Prvi avtomobil s policijskim poveljnikom Majerhoferjem je ravno pripeljal mimo in takoj za njim mu je sledil drugi avtomobil z vladnim komisarjem dr. Gerderjem in županom. Po zelo kratkem odmoru je prišel avtomobil, v katerem je sedel prestolonaslednik s svojo soprogo in armadnim nadzornikom Potiorekom. Naenkrat sem videl, kako se je neki mlad človek, ki je stal na drugi strani obrežja v bližini mostu, bližal obrežni ograji, nekaj položil na obrežni zid ter potem vrgel neki predmet od spodaj navzgor proti avtomobilu prestolonaslednika. Mož je stal poleg nekega drugega, ki se je takoj odstranil z mirnim korakom, ko je prvi zagnal omenjeni predmet. Videl sem, kako je vrženi predmet zadel ob avtomobil. Tudi sem videl rahel dim, ki je sledil v zraku vrženemu predmetu. Potem sem opazil, da se je predmet odbil na zloženih strelji avtomobila ter padel proti naslednjemu avtomobilu grofa Valdeka. V tem hipu se je začel silen pok. Ko sem videl, da je neznanec zagnal od sebe neki predmet, sem takoj hitel k njemu. Moral pa me je opaziti, kajti skočil je preko obrežnega zidu v reko Miljačo. Jaz sem mu sledil in takoj je bil pri meni neki policaj, ki je hotel na neznanca streljati z revolverjem. Zaklica sem policaju: »Ne streljati! Dobiti moramo živega!« Pomikala sva se proti napadalcu, ki je držal obe roki v vodi. Bala sva se, da ima pri sebi revolver in sva bila previdna do skrajnosti, vendar pa se nama je posrečilo, prijeti ga od strani in s pomočjo medtem prihitelih detektivov in policistov smo ga obvladali. V rokah ni imel ničesar ter se tudi ni nadalje upiral.

Sprejem prestolonaslednika v mestni hiši.

Nato so se odpeljali avtomobili naprej v dvorano mestne hiše, kjer je župan sprejel in pozdravil prestolonaslednika

Župan je pričel z nagovorom na prestolonaslednika. Prestolonasledniku in njegovi soprogi se je videlo, da sta bila vsled atentata nekoliko razburjena. Komaj je začel župan govoriti, že ga je prestolonaslednik prekinil: »Ob slovesni priliki sem prišel sem, pričakovati bi bilo, da bom prijazno sprejet, pa na človeka mečejo bombe. Tako — sedaj pa nadaljujte!« Župan je nato nadaljeval svoj govor, katerega so spremljali »Živio«-klici navzočih. Končal je svoj govor z besedami: »Živeli naši ljubi gostje in Bog ohrani našega presvitelega cesarja!« Prestolonaslednik Franc Ferdinand je odgovarjal, da se s posebnim veseljem zahvaljuje za sprejem in vdanostne izjave cesarski hiši. V srbo-hrvaškem jeziku je rekel županu: »Prosim Vas, sporočite prebivalstvu moj pozdrav, kakor tudi zagoto-

vilo moje naklonjenosti.« Vojvodinji Hohenberg je bil ob tej priliki izročen šopek cvetic. Med prebivalstvom je vladalo splošno veselo razpoloženje vsled visokega obiska.

Prestolonaslednik se pelje v bolnišnico obiskat ranjenega častnika.

Prvi napad na prestolonaslednika se je izvršil ravno ob 10. uri 10 minut. Sprejem v mestni hiši je trajal kakih 20 minut, tako da je zapustil nadvojvoda s svojo soprogo mestno hišo ob 10. uri 30 minut. Po sprejemu v mestni hiši je izrazil nadvojvoda željo, da bi obiskal v garnizijski bolnici podpolkovnika Mericija. Ko se je peljal prestolonaslednik s svojo soprogo proti muzeju k garnizijski bolnišnici k ranjenemu častniku, se je izvršil drugi napad, ki je vzel cesarski dvojici — življenje.

Prestolonaslednik in njegova soproga ustreljena.

Ko so se avtomobili peljali proti bolnišnici, se je priril v bližino avtomobila nadvojvode 19letni dijak osmega razreda, po imenu Princip. Pri vožnji iz magistrata v garnizijsko bolnišnico, je sedel deželni šef Potiorek z obrazom proti prestolonasledniku, na avtomobilovo stopnjico pa se je ob strani postavil grof Harrach, da bi s svojo osebo ščitil nadvojvoda pred novim napadom. Prestolonaslednik je o tem napravil ravno šaljivo opazko, ko sta iz Franc Jožefove ulice padla smrtonosna strela, ki jih je oddal iz brovning-pištole dijak Princip na prestolonaslednika.

Strašen trenutek. — Prestolonaslednik in njegova soproga mrtva.

Prva krogla je prodrila avtomobil in zadela vojvodinjo Hohenberg v desno stran trebuha. Drugi strel je zadel prestolonaslednika v vratno žilo. Vojvodinja je padla v naročje prestolonaslednikovo. Bila je takoj nezavestna. Nekaj minut pozneje se je onesvestil tudi prestolonaslednik, ki je imel vso obleko okrvavljeno. Prestolonaslednik je bil v par trenutkih mrtev. Napad se je izvršil z bliskovno naglico. Mnogo okolu stoječih vsled ropota avtomobilov ni čulo niti strel, dasi je ulica na kraju napada jako ozka. Ravno vsled tega, ker je ondi ulica ozka, je mogel napadalec streljati iz neposredne bližine. Nekaterim damam se je napadalec Princip že pri prvem napadu zdel sumljiv, ker je stal ob vogalu in je imel roko v žepu. Na izrečno željo nadvojvodovo so opustili vojaške odredbe po prvem napadu, ki so jih nameravali izvršiti, ker se je nadvojvoda izrekel, da naj dnevni red kljub prvemu napadu ostane neizpremenjen. V avtomobilu nadvojvode so sedeli deželni šef Potiorek, ki ni ranjen, grof Harrach, ki je vodil avtomobil, in pobočnik major Bordof. Nihče od teh ni ranjen.

Podrobnosti o napadu.

Prvi strel je zadel vojvodinjo, ki se je zgrudila nadvojvodu v naročje.

Nadvojvoda je zaklical: Kaj ti je? Tisti trenutek se je pa sam zgrudil. Kri je drla iz njegove rane. General Potiorek, ki mu je sedel nasproti, mu je hitro odpel suknjo. Vojvodinja se je mogla še dvigniti in je pritisnila prst na nadvojvodovo rano, a čez dve sekundi se je tudi sama zgrudila. Čez tri minute po napadu je bil nadvojvoda mrtev, vojvodinja je pa umrla četrte ure po napadu. Ko je zadela krogla prestolonaslednika v vrat, ga je objela vojvodinja Hohenberg, medtem je pa tudi njo zadela smrtna krogla. Zadnje prestolonaslednikove besede so bile: »Zofi, živi za najine otroke.«

Kako je umrl nadvojvoda Franc Ferdinand.

O zadnjih trenutkih nadvojvode Franca Ferdinanda in njegove soproge, poroča neka vojaška oseba, ki je bila vedno v bližini nadvojvode, sledeče: »Vojvodinja je padla, zadeta od prve krogle v desno stran boka, na stran nadvojvodi v naročje. «**Kaj ti je?**« je zaklical nadvojvoda in se nekoliko dvignil s sedeža, a v naslednjem hipu je razprostrl roke in se zgrudil nazaj v voz. Krogla je zadela nadvojvodo pri grlu. Vratna žila je bila pretrgana, curek krvi je skočil iz male rane in v naslednjem trenutku je bil prsni del nadvojvodove suknje ves oblit s krvjo. Avtomobil je peljal še kakih deset korakov dalje in nato obstal. Deželni šef, ki je bil v nadvojvodovem avtomobilu, je odpel nadvojvodi suknjo, več častnikov iz bližnjega spremstva je priskočilo zraven iz naslednjih avtomobilov. Vse se je odigralo bliskoma v nekaj trenutkih. Vojvodinja se je dvignila in s tresočimi prsti prijala krvaveči vrat svojega soproga. Zdelo se je, kakor bi hotela malo, toda grozno rano na vratu, iz katere je neprestano brizgala kri, zatisniti z rokami. S klicem: »Moj Bog! Moj Bog!« pa je padla brez moči nazaj — — — Nemogoče je, povedati vse podrobnosti tega groznega trenutka. Sprva smo od groze vsi onemeli in potem smo bili vsi v mrzlični razburjenosti spriči našega na smrt ranjenega gospoda. Spominjam se samo še, da je bližnja gruča ljudi s široko odprtimi očmi strmela v nas, da se je voz sunkoma obrnil in tako odpeljal nazaj preko mostu v palačo deželnega šefa skozi odprta vrata parka. Videli smo, da človeška pomoč pač ni bila več mogoča. Nadvojvoda in soproga sta ležala težko hropeča v vozu. Izgubila sta oba že zavest. Nadvojvoda je odprl, ko so ga nesli po stopnjicah navzgor, večkrat oči in njegove roke so prijele večkrat v zrak, kakor da bi nečesa iskale. Frančiškanski provincial Mihačević je prihitel iz sosednjega frančiškanskega samostana ter podelil obema umirajočima odvezo. Čim najhitreje dospela zdravniška pomoč — bilo je šest zdravnikov navzočih — ni mogla več pomagati. Nadvojvodi prestolonasledniku je bilo prestreljeno grlo in vojvodinja je imela težka notranja krvavenja. Imeli smo dva umirajoča pred seboj...«

Kako se je zgodil drugi napad?

Neka gospa, ki je bila priča drugega napadu, je izpovedala sledeče: Moja prijateljica in jaz sva se postavili nasproti trgovini v Franc Jožefovi ulici, ko se je izvršil prvi napad. Kmalu nato so prišli trije mladi fantje, od katerih je imel prvi mehak klobuk, drugi je imel črn trd klobuk, tretji pa svetel klobuk z ozkimi krajevci. Vsi trije so imeli ponošene obleke ter so nosili v gumbnicah srbske trobojnice. Kmalu nato sta se jim pridružili dve mladi dekleti, ki sta izpregovorili ž njima nekaj besed. Deklici, ki ju nisva poznali, kakor tudi one tri mladeniče ne, sta prišli proti nama in dejali proti nama, medtem ko sta naju prijeli za roke: »Pojdimo domov. Oni trije mladeniči so sumljivi.« Jaz sem obstala z eno deklico in samo pripomnila, da ima eden izmed treh mladeničev, bil je Princip, neprestano eno roko v žepu. Rekla sem še k moji mali spremljevalki v hrvaškem jeziku: »Moža bi se moralo pravzaprav pokazati policiji.« V tem trenutku se je pripeljal prvi avtomobil z vladnim komisarjem dr. Gerderjem in županom ter obenem odpeljal mimo. Omenjeni trije mladeniči so bržkone slišali mojo opazko, kajti odšli so mimo zraven stoječega policaja preko ceste in se postavili par korakov daleč od Schilerjeve trgovine. V tem trenutku se je pripeljal mimo avtomobil nadvojvode. Takoj nato sem začula dva strela. Avtomobil je vozil tesno tik trotoarja, na katerem je stal napadalec. Maloštevilni gledalci, ki so bili na tem mestu, so takoj planili na napadalca in ga prijeli.« — V browningu napadalca Principa so našli pozneje še pet nabojev.

Podrobnosti o smrti rajnega prestolonaslednika in vojvodinje Hohenberg.

O napadu so se doznale zdaj sledeče uradno dognane podrobnosti. Napadalec je streljal iz neposrednje bližine, kar pojasnjuje strašen učinek obeh dobro namerjenih strel. Četudi je deželni načelnik Potiorek dobil vtis, da se ni nič zgodilo, le ni hotel pod nikakimi pogoji nadaljevati vožnje skozi mesto v bolnišnico, in je ukazal šoferju, da naj pelje v vladno palačo. Vojvodinja, žena rajnega prestolonaslednika, se je nagnila na svojega moža. Deželni načelnik Potiorek je mislil, da je postala vojvodinja nezavestna, to njegovo mnenje je še potrdilo, ker sta nadvojvoda in vojvodinja tiho med seboj nekaj šepetala. Šele, ko je moral Potiorek dirigirati šoferju smer vožnje, ker mu Sarajevo ni bilo znano, se je obrnil proti nadvojvodu in vojvodinji ter zapazil, da curlja iz nadvojvodovih odprtih ust kri. Nadvojvoda je še vedno mirno sedel, ko se je pa avtomobil nekoliko vsled vožnje dvignil, se je tudi nadvojvoda zgrudil v avtomobil. Takoj na pomoč pozvani zdravniki niso mogli nesrečnima žrtvama več pomagati. Čez približno četrte ure po napadu so dognali zdravniki, da je nadvojvoda umrl, nekaj minut pozneje je

umrla vojvodinja Hohenberg, ne da bi se bila zopet zavedla.

Na mrtvaškem odru.

Prestolonaslednika in njegovo soprogo so položili na mrtvaški oder že preteklo nedeljo popoldne. Ležala sta v vladni palači, v najlepšem salonu. Vsa soba je bila posuta z rožami in vencii, s katerimi je prebivalstvo okrasilo mrtvaški oder pokojnih. Na mrtvaškem odru sta počivala v nedeljo popoldne in v ponedeljek zvečer, dokler se ni dočel čas pogreba.

Prestolonaslednik žrtv obširne zarote.

Sarajevo. Napadalec, 19letni osemšolec Gabrilo Princip je doma iz kraja Grahovo, okraj Livno, ter je dalje časa študiral tudi v Belgradu. Pri zaslišanju je izjavil, da je že dolgo časa imel namen iz narodnih ozirov izvršiti atentat na kako visoko stoječo osebo in jo usmrtiti. Čakal je, da se pripelje avtomobil nadvojvodov in zavije v Franc Jožefovo ulico. Ko je ondi avtomobil počasi vozil, je dvignil roko, da strelja, za trenutek se je pa obotavljal, ko je videl, da sedi v vozu tudi vojvodinja. Nato pa se hitro odločil, oddal zaporedoma dva strela. Morilec taji, da bi imel sokrivce. Prvi napadalec, 21 let stari stavec Cabrinović, je pri zaslišanju izjavil, da je bombo dobil v Belgradu od nekega ondotnega anarhista, katerega imena pa noče povedati. Tudi ta taji, da bi imel sokrivce. Pri zaslišanju se je Cabrinović obnašal jako grdo. Ko je vrgel bombo, je hotel skočiti v reko, da bi pobegnil, pa ljudje so ga prijeli, pretepli in izročili policiji. Nekaj korakov od drugega atentata so našli tretjo bombo, katero je ondi pripravljeni tretji napadalec vrgel proč, ko je videl, da se je Principu napad posrečil.

Morilec od Srbov podkupljen. — Srbska zarota — daleč razširjena.

Sarajevo. V stanovanju dijaka Principa so našli 2000 K denarja, in mnogo obdolžljivega gradiva, ki dokazuje zvezo z Belgradom. Aretiranih je veliko število bosenskih Srbov tudi srbskih žena in srbskih deklet, dalje trije Črnogorci, en mizar in dva dijaka. Oblast je vedno bolj prepričana, da je na sledu veliki daleč razširjeni srbski zaroti, katere žrtev sta postala prestolonaslednik in njegova soproga. Policija je prepričana, da imata napadalca mnogo sokrivcev. Napadalec Cabrinović je že nekaj dni pred napadom govoril, da se bo prestolonasledniku nekaj pripetilo.

Priznanje morilcev.

Sarajevo. Oba napadalca sta priznala, da sta izvršila napad v medsebojnem sporazumu. Bombe sta dala dva četaša iz Belgrada.

Morilec Princip.

je sin nekega kmeta v Grahovu. Njegov brat je trgovec. Principa so pred

dvema letoma radi neke dijaške demonstracije iz gimnazije izključili. Šel je nato v Srbijo, kjer je baje maturiral in se nato vrnil v Sarajevo. Hrvatska trdi, da je napad povzročila belgrajska narodna obrana.

Večerno zaslišavanje napadalca Principa.

Sarajevo. Napadalec Princip je tudi pri nedeljskem večernem zaslišanju ostal skrajno nesramen. Bival je prej dolgo časa v Belgradu, zadnje tri mesece je bival v neki vasi v bližini Sarajeva. Pravi, da je takoj, ko se je vrnil, storil sklep umoriti kako visoko stoječo osebo in tako »srbski narod rešiti«. Drugi napadalec je včeraj zvečer izjavil, da je bombe dobil v Belgradu z izrečnim naročilom usmrtiti prestolonaslednika Franc Ferdinanda. Bombe so vojaške srbske bombe. Princip je nadalje še izjavil, da je pred napadom stopil med dva nesumljiva dijaka, ker je vedel, da se bo ob usodnem vogalu prestolonaslednik dvakrat mimo peljal.

Princip pravi, da za dejanje drugega napadalca, stavca, ni nič vedel. Napadalec tiskar je gojil vedno anarhistične ideje. Po vojski je prišel v Belgrad, kjer je bil tri tedne uslužben v srbski državni tiskarni. Zadnji čas je odšel iz Belgrada ter je dejal, da gre v službo v Trst. Princip je ob vojski prišel v Belgrad ter je hotel vstopiti kot prostovoljec, pa je bil odklonjen. Napadalca Cabrinović in Princip sta istočasno zapustila Belgrad, a vsak na drugi poti. Princip je bil vedno nervozen, molčeč in se je vedno učil. Občeval je zelo z dijaki iz Bosne in Hercegovine, kakor tudi Cabrinović. Princip je bil prijatelj socialističnih nauk, dasi je prvotno bil član napredne mladinske organizacije. Princip in Cabrinović sta bila nerazdružljiva prijatelja.

Čudni glasovi.

Sarajevo. O predzgodovini atentata se v Sarajevu govori in pripoveduje sledeče: Ze pred enim tednom je dobila policija pismena poročila, da se pripravlja na nadvojvodo Franca Ferdinanda, ki je prihajal na bosenske manevre, atentat. Podobno obvestilo je baje dobil tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand. Sarajevska policija je pričela že pred par dnevi z natančno in strogo preiskavo ljudi, ki so se ji zdeli sumljivi.

Predslutnja žalostnega dogodka.

Dunaj. Dognano je, da je tudi skupni finančni minister Bilinski prestolonaslednika zelo svaril pred potjo v Bosno, ker se opaža tam nevarno gibanje, in je zahteval, da se ukrenejo vsaj obširne varnostne priprave. Toda vse ni nič pomagalo in se je pot pripravila popolnoma vojaško. Odrinili niso samo posvetnih oblasti, ampak Bilinski sam je bil popolnoma izključen od vseh priprav.

Čudna časniška notica.

Sarajevo. Atentat na prestolonaslednika je povzročil veliko ogorčenje. Skrbno se poizveduje po znakih, iz katerih bi se dalo sklepati, da je bil atentat že davno pripravljen. Poročajo, da je v Belgradu izhajajoči list »Novosti« povodom poseta prestolonaslednika v Bosni prinesel že pretekli četrtek sledečo notico: »Avstro-ogrski prestolonaslednik naj si to pot Bosno in Hercegovino dobro pogleda, ker ima sedaj zadnje priliko, da jo vidi.«

Srbski revolucionarni letaki.

Brod na Savi. V nedeljo, takoj po atentatu na prestolonaslednika je metal nekdo iz vlaka, ki prihaja iz Sarajeva v Brod, in sicer pri postaji Allpašin most letake sledeče srbske revolucionarne vsebine: »Danes je bil ubit prestolonaslednik Franc Ferdinand, a čez dva dni bo ubit Franc Jožef I., čez malo časa pa bo prišel kralj Peter in srbski prestolonaslednik ter osvobodil v teh deželah zaslužjene Srbe.« Policija in oblasti na postajah so odredile preiskavo, a našli so v vlaku pač letake, a oni, ki so jih razširjali, so morali že preje poskakati iz vozečega vlaka.

Varnostna služba v Sarajevu.

Sarajevo. Povodom bivanja nadvojvode Franca Ferdinanda in njegove soproge, vojvodinje Hohenberg, v Bosni so se že tekom zadnjih osem dni izvrševale stroge policijske odredbe. Vsakdo, ki je bil le količkaj sumljiv in ki je prišel iz inozemstva, se je moral izkazati s posebnimi legitimacijskimi papirji. Odredbe oblasti so bile celo tako stroge, da je bilo prepovedano za vojaškim špalirjem zbiranje večjih gruč ljudi. Ravnotako je bilo strogo prepovedano, gledati skozi okna hiš. Celo vsak cvetlični okras na oknih in balkonih se je moral odstraniti. Nad 1000 orožnikov so poklicali z dežele v Sarajevo, da bi opravljali v mestu varnostno službo. Splošno vzbujajo začudenje dejstvo, da je dovolil sarajevski policijski načelnik po bombnem atentatu, ki se je izvršil na vožnji nadvojvode in soproge k županu, še vožnjo nazaj, med katero se je izvršil grozni zločin.

Kako je sprejel cesar žalostno vest.

Išel. Ko je cesar izvedel o smrti prestolonaslednikov, je bil nekaj časa kakor omamljen. Šele po dolgem času se je zavedel. Solze so mu lile iz oči. Takoj je dal povelje, naj se vse pripravi za takojšnji njegov odhod na Dunaj.

Išel. Ko je cesar izvedel za prestolonaslednikovo smrt, je vzdihnil: »Meni ne ostane nič prizanešenega.« Nato je šel v svoje prostore, kjer se je jokal.

Podrobnosti o tem, kako so obvestili otroke rajnega nadvojvode o smrti staršev.

Humek. O tem pretresljivem prizoru se poroča: Grofica Henrijeta Chotek se je odpeljala v nedeljo s po-

poldanskim brzovlakom v Chlumeck, kamor je dospela zvečer. Dejala je otrokom, da so starši zboleli, naj gredo v cerkev, kjer naj zanju molijo. Pozno proti večeru je vzgojitelj otrok, dr. bogoslovja Stanovski, otroke počasi in kolikor je mogel obzirno pripravil na strašno vest. Otroci so začeli strašno jokati in ihteti in se je grofica Henrijeta ob tem prizoru onesvestila. Vsi so, globoko pretreseni, jokali. Navzoči so bili: stric otrok, grof Wuthenau, knez Schönburg, grof Nostitz in grof Adalbert Schönborn, ki so otroke tolažili, ampak so ihteli neprestano dalje. Zazdaj ostanejo na Hlumecku.

Sožalnice iz celega sveta.

Dunaj. Iz celega sveta prihajajo sožalnice: od vseh kronanih glav, od vseh mest in korporacij. Izredno srčna je sožalnica sv. očeta. Med prvimi so bile sožalnice cesarja Viljema in laškega kralja.

Pariz. Predsednik francoske republike Poincaré je poslal cesarju Francu Jožefu I. prisrčno sožalnico in obžalovanje. V Vatikanu je poročilo o napadu vse užalostilo. Sv. oče Pij X. bo v Sikstinski kapeli sam daroval za rajnega prestolonaslednika in njegovo soprogo mašo zadušnico. »L'Osservatore romano« objavlja krasen članek sočutja. Sveti oče je tudi odpovedal v znak žalosti sprejem 10.000 romarjev.

Nemški cesar. — Angleži.

Kiel. Cesar Viljem je zaukazal, naj vse nemške bojne ladje v znak sožalja izobesijo zastave na pol droga. Istotako naj izobesijo tudi avstrijske zastave, ker je bil pokojni prestolonaslednik admiral nemške mornarice. Angleške bojne ladje v Kielu so sledile zgledu nemških ladij. Cesar Viljem je izrazil brzovajnim potom sožalje našemu cesarju. Vse predstave v gledališčih so se prekinile in gledališča zaprla.

Sožalna brzovajka kranjske dežele.

Deželni glavar kranjski dr. Ivan Šusteršič je odposlal naslednjo sožalno brzovajko:

Njegovemu ces. in kralj. apostolskemu Veličanstvu Francu Jožefu I., Dunaj.

Presunjeni neizrekljive bolesti nad nenadomestno izgubo, ki je zadela Vaše Veličanstvo, najvišjo cesarsko hišo in celokupno avstrijsko domovino ter navdani z najglobljim ogorčenjem nad ostudnim zločinom, se nahaja dežela Kranjska v neutolažljivi žalosti. Prosim, da Vaše ces. in kralj. apostolsko Veličanstvo najmilostneje blagovoli sprejeti najspoštljivejši izraz teh iskrenih čustev kranjskega ljudstva. Polni neomajnega zaupanja zremo Kranjci v tej težki uri na Vaše Veličanstvo in pošiljamo globoke, iskrene molitve v nebesa: Bog ohrani, Bog blagoslovi, Bog obvaruj Vaše Veličanstvo!

Šusteršič, deželni glavar.

Svečanostni pogreb prestolonasledniške dvojice iz Sarajeva.

Sarajevo. Nadškof Stadler je v ponedeljek zvečer blagoslovil trupli prestolonasledniške dvojice. Nato je bila uradno konstatirana istinitost umorjencev, nakar je posebna komisija zaprla krsti in ju zapečatila. Ključa sta bila zopet posebno zapečatena. Že pred šesto uro zvečer so bile zastražene vse ulice, po katerih se je imel vršiti kondukt, od gostega špalirja vojaštva. Vojaški špalir vseh vrst je segal od vladne palače do Bistriške ceste. Trupli sta bili razstavljeni v črnoopremljeni salonski muslimanski sobi vladne palače. Dragoceni kovinasti krsti sta ležali na katafalku, ki je bil obdan od nebroj sveč. Krsti sta bili čisto zasuti s samimi venci. Na obeh straneh so stali oficirji, dvorni orožniki in služabniki kot častne straže. Neprestano so dohajali civilni in vojaški dostojanstveniki in molili pred krstama. Ob 6. uri zvečer sta bili trupli zopet blagoslovljeni. Nadškof Stadler z vsem kapitljem, frančiškanski provincial s frančiškanskimi menihi so bili navzoči pri ceremonijah. Nato so podčastniki 84. pešpolka vzdignili krsti in ju odnesli na ulico, kjer sta bila mrtvaška voza. Pogreb je vodil general Appel. Pod zvoki žalostink koračnic se je začel pomikati izpred po ulici. 24 topov je zagrmelo. Na čelu izpreda je korakalo več infanterijskih bataljonov in oddelek kavalarije. Sledila je duhovščina z nadškofom Stadlerjem. Pred krsto je vozil voz, silno obložen z venci. Za krsto je sledila prestolonaslednikova neposrednja okolica, na čelu ji polkovnik Bardolff in grofica Lanjus. Potem šef bosenske vlade Potiorek, vojaški in civilni najvišji dostojanstveniki in službe prosti oficirji. Izpred se je pomikal po Bistriški cesti. Po vseh hišah so gorele sveče, po ulicah elektrika. Na Applovem nabrežju in pri Franc Josipovem trgu je čakala velikanska množica ljudstva, ki je odkritih glav in nemo zrla na »odhod« prestolonasledniške dvojice iz Sarajeva. Ob pol 7. uri je prispel kondukt na kolodvor, kjer je že čakal posebni vlak z mrtvaškim vozom. Ko sta bili obe krsti položeni v mrtvaški voz, je oddalo vojaštvo običajne strele. Nato je nadškof dr. Stadler krsti še enkrat blagoslovil. Ob 7. uri 10 minut je že odpeljal vlak od zvokih cesarski himne in gromenju topov proti Metkoviću v Dalmaciji.

Zadnja pot.

Trupli sta dospeli v Metković iz Sarajeva v torek, dne 30. junija zjutraj. Spremljal ju je cel dvorni štab pokojnikov. Na kolodvoru ju je pričakovala častna kompanija in pomorščaki, cesarski namestnik grof Attems, zastopnik laškega konzulata, vse oblasti, občinski zastop, šolska mladina z učiteljstvom, duhovščina in mnogobrojno prebivalstvo.

Ob poti po Neretvi je na obrežju stalo vse ljudstvo, duhovniki so blagoslavljali trupli z obrežja, zvonovi so

pelj. Ljudstvo je držalo goreče sveče v rokah.

Krsti so med zvonjenjem vseh zvonov in žalnim tamburanjem prenesli na vojno jahto »Dalmat«. Dvignili so krsto pomorščaki. Krsto prestolonaslednika so pokrili z vojno zastavo in z nadvojvodsko zastavo, krsto vojvodinje pa z vojno zastavo. Namestnik je položil na prestolonaslednikovo krsto lavorjev venec, na vojvodino krsto pa prekrasni šopek. Žene metkoviške so položile na krsto prekrasni šopek, prav tako častniki 16. zbora in drugi, tako da je bila jahta od rož vs pokrita. Ko je kompanija oddala generaldešarž, se je jahta začela počasi pomikati. Na krovu se je pokazalo celo dvorno spremstvo pokojnikov in namestnik; spremljale so jahto vojne ladje, naprej pa je plula torpedovka.

Ljudstvo je pokleknilo in molilo. Pred ustjem Neretve je čakala žalni spreved ladja »Viribus Unitis«, ki je oddala 19 streljev kot pozdrav svojemu mrtvemu admiralu in soprogi njegovi. Potem so dvignili krsti z »Dalmata« na ladjo. Zadnji del ladje je bil izpremenjen v kapelo in pokrit z vojnimi zastavami, krsti pa je blagoslovila mornariška duhovščina. »Viribus Unitis« je potem ob 8. zjutraj začela pluti proti Trstu.

Spreved po slovenski zemlji.

Bojna ladja »Viribus Unitis« je priplula v Trst v sredo zvečer ob 10. uri. Trupli sta ostali čez noč na krovu, kjer so ju stražili v veliki paradi mornarji in vojak. Slovesni prenos krst se je vršil v četrtek dopoldne z ladje na južni kolodvor. Spreved je vodil tržaški škof dr. Karlin z vso višjo duhovščino. Špalir so delali naši vojak in velikanska množica ljudstva. Iz Trsta je peljal dvorni vlak pokojnika in pokojno po južni železnici mimo Ljubljane na Dunaj. Mimo Ljubljane je vozil vlak v četrtek okoli poldne. Na Dunaj je prišel dvorni vlak v četrtek zvečer. Drugi dan so mrtvega prestolonaslednika in njegovo soprogo izpostavili na mrtvaški oder, kamor ga je hodila kropit velikanska množica ljudi. Ležala sta v dvorni kapeli. Pokopali so ju v soboto zjutraj v lastno grobnico na pokopališču v Artstetnu blizu Dunaja.

Velike protisrbske demonstracije v Sarajevu.

Sarajevo. V nedeljo zvečer so bile velike protisrbske demonstracije. Hrvatsko dijaštvo je klicalo »Slava« mrtvemu prestolonasledniku in njegovi soprogi ter pelo po ulicah cesarsko pesem. **Pri hotelu »Central« je vsa množica pokleknila in na glas molila za žrtvi.** Demonstracije so vedno bolj naraščale in je jeza množice se obračala posebno proti hotelu »Evropa«, ki je last srbskega voditelja Jeftanovića, tasta srbskega poslanika v Belgradu Paljakovića. **Množica je s kamni bombardirala hotel in razbila velika stekla na kavarni. Nastopiti je moralo vojaštvo in napraviti red.**

Sarajevo. Demonstracije so bile zelo silovite. Množica Hrvatov in mohamedancev je kričala: Doli z morileci! Doli s Srbi! Doli s kraljem Petrom! Razbili so vsa okna srbskih družtev in hiše srbskega upravnega sveta. Na Appelovem obrežju so razbite in demolirane vse srbske prodajalne. **V Sarajevu ni srbske prodajalne, ki bi ne bila razbita.** Srbska banka je popolnoma razbita. Množica je klicala Slava cesarju, Hrvatski in tudi mohamedancem. **Srbska šola je popolnoma porušena, oprava razbita.** Množica je vzela podobi cesarjevo in prestolonaslednikovo in ju nosila po mestu. Na kraju atentata je ves dan klečala velika množica in molila. Vse je jokalo. Tudi v stanovanju mnogih Srbov je vdrla množica in vse pobila. Pozno zvečer je bilo aretiranih zopet več oseb, med njimi **srbski juvelir Mistričević, pri katerem so našli štiri nabite revolverje.** Ko so juvelirja uklenjenega pripeljali na ulico, mu je množica pljuvala v obraz. Aretacije se nadaljujejo. **Pri preiskavah so zopet dobili več spisov, ki dokazujejo razvito velikosrbsko propagando.**

Še nekaj poročil o demonstracijah v Sarajevu.

Dunaj. Iz Sarajeva se dodatno še poroča: Polbijali so večinoma mohamedanci nižjih slojev. V srbskih trgovinah so v večjem obsegu pustošili. Vdrli so tudi v stanovanje bogatega Srba Jeftanovića, opravo so polomili in na cesto pometali. Razbili so oba omnibusa, kočijo in sani hotela »Evrope«. Hotel, ki je bil že v nedeljo in v ponedeljek dopoldne na pol razbit, so tudi v ponedeljek popoldne napadli in vso opravo razbili. Velika množica je v Srbskem klubu razbila vso opravo. Srbske kavarne, prodajalne in stanovanja, **do 200,** so opustošili. Ženske so razbijale na cesto pometano opravo. Policija in vojaštvo sta bila, dokler ni bil proglašen prekí sod, brez moči. V trgovino bratov Jovičić so vdrli z raznim orodjem. Nenadoma je neki Kazimir Jovičić ustrelil večkrat iz brovnínga na demonstrante. **En demonstrant, ki je nosil cesarjevo podobo, se je zgrudil mrtev zadet v hrbet na tla.** Množica je razburjena planila na brata Jovičić, ki sta bežala. Kazimirja Jovičića je množica dohitela, ga grozovito pretepla in ga pustila na pol mrtvega ležati.

Policija aretirala voditelja bosenskih Srbov.

Pri Višegradu ob srbski meji je aretirala policija voditelja vsega srbskega življa v Bosni, virilista bosensko-hercegovskega deželnega zbora Gregoríeva Jeftanovića, ki je po nedeljskem napadu pobegnil iz Sarajeva. Hotel je v Srbijo, a so ga prej aretovali. Vse niti zarote vodijo v Srbijo.

Protisrbske demonstracije v Sarajevu.

Sarajevo. (Uradno.) Protisrbske demonstracije so se 29. t. m. s hujšo

silo ponovile in se jih je še večja množica kot prejšnji dan udeležila. Policija in vojaki so razgnali demonstrante, ki so se pa zopet vedno na drugih mestnih točkah zbrali in demonstrirali. Ker se je pridružila demonstrantom tudi sodruga, so postale demonstracije vedno hujše. Demonstranti so vpadli v srbske trgovine, ki so jih oplenili. Ker so zavzele demonstracije tak grozeč značaj in ker je razburjenje v mestu naraščalo, so proglasili prekísod, ki se je ob 3. uri popoldne z bobnanjem in z nalepljenjem lepakov proglasil. Vojaki so zasedli 30 mestnih točk.

Velike demonstracije v Zagrebu.

Zagreb. Vest o umoru prestolonaslednika in njegove soproge je vse razburila. Hrvaška mladina se je medtem zbrala v Margaretski ulici pod veliko hrvatsko zastavo s črnim trakom, ter odšla na Ilico neprestano kliče: »Slava prestolonasledniku! Na vešala z napadalci! Slava Ferdinandu in Zofiji! Doli s Srbi!« Čez nekaj časa se je pridružilo dijaštvu meščanstvo in množica je vedno bolj in bolj naraščala. Tisoči in tisoči so klicali: »Slava prestolonasledniku Francu Ferdinandu! Doli srbske sluge! Živela Hrvatska!« Demonstranti so prišli po ulici Marije Valerije, Zrinjevcu in Akademícnem trgu pred Starčevićev dom. Tu se je množica ustavila in zapela »Lepa naša domovina«, nakar je viharno zopet klicala: »Slava Francu Ferdinandu! Doli Srbi! Doli srbska propaganda!«

Manifestanti so šli **pred Jelačićev spomenik,** kjer se je na tisoče narastla množica odkrišala. Na vnožje spomenika je stopil saborski poslanec dr. Ivo Frank ter nagovoril množico. Med drugim je govoril: »Kdo je dvignil proketo izdajsko roko proti Njemu, kdo je oskrnil hrvatsko zemljo z najplemenitejšo krvjo, s katero so se mogli narodi naše monarhije dičiti. Srbi — kakor pravijo naši bratje — ki drzno trde, da so z nami zajedno Srbi, ki pod krinko prijateljstva in ljubavi, da žive med hrvatskim narodom in monarhiji, ti Srbi so ubili danes v Sarajevu — upanje nas Hrvatov. Srbi so danes hrvatski narod zadeli v srce, Srbi so ubili nado Hrvatske, Srbi so umorili zaščitnika hrvatsstva in slovanstva v naši monarhiji! Da, Hrvatí, ta zverski zločin so učinili bratje Srbi, ki niso prizanesli niti slovanški krvi, ki je vse svoje življenje posvetila dobrobiti Slovanov naše monarhije! — Po teh besedah dr. Ive Franka je zavladala sprva tišina, ki jo je prekinjal jok posameznikov, potem pa so se dvignili k nebu iz tisočev in tisočev grl klici: »Osveta! Osvetimo hrvatskega prestolonaslednika! Smrt podlim ubijalcem!«

Zagreb. Demonstracije so včeraj trajale do polnoči. Množica je zahtevala, da odstopi predsednik sabora, dr. Medaković, ki je Srb. Nato je pela patriótične pesmi. Narašla je do 10.000 ljudi. **Nato se je množica razdelila v tri oddelke. Navalili so na trgo-**

vine in hiše Srbov, razbili šipe in sneli napise. Demolirali so tudi hišo srbske cerkvene občine ter srbskega Sokola.

× × ×

Vojaške vaje v Bosni in Hercegovini.

Prestolonaslednik je odpotoval iz Trsta preteklo sredo, dne 24. junija. Peljal se je z ladjo mimo Dalmacije nato pa z vlakom iz Metkovića v Mostar, kamor je prišel v četrtek ob 8. uri zjutraj. V petek in soboto so bile vaje. Nato se je odpeljal z dvornim vlakom v Sarajevo. Dnevni red za nedeljo in odhod iz Bosne je bil sledeči: Ob 10. uri sprejem pred mestno hišo, Ob pol 1. uri kosilo v vladni hiši. Ob 2. uri se odpelje nazaj v Ilidže, kjer bo ob 7. uri zvečer dvorna pojedina. Ob 9. uri zvečer bi se nadvojvoda prestolonaslednik odpeljal s posebnim dvornim vlakom v Metkovič, kamor bi se pripeljal 29. t. m. ob 5. uri zjutraj in se pripeljal z »Dalmatom« na vojno ladjo »Viribus Unitis«. V Trstu se bi izkrcal ob Molu San Carlu in se 29. t. m. zvečer odpeljal z južnega kolodvora na Dunaj, kamor bi se pripeljal 30. junija dopoldne. A zgodilo se je drugače.

Nameravani izleti Franca Ferdinanda po Kranjskem. Odkar je prevzel protektorat nad varstvom domačije, se je nadvojvoda Franc Ferdinand še posebno zanimal za kranjsko deželo. Letošnje poletje je nameraval z rodbino nepoznan delati izlete iz Miramara na Kranjsko, da bi spoznal celo deželo.

Novi prestolonaslednik v Ljubljani. Leta 1909. je menda v takem času kakor je sedaj obiskal Ljubljano tudi nadvojvoda Karel Franc Jožef, sedanji prestolonaslednik, njegova mati Marija Jožefa in mlajši brat Maksimilijan. Nadvojvodi Karolu Francu Jožefu, ki je bil takrat še nadporočnik, je razkazoval ljubljanske zanimivosti grof Chorinsky. Bil je nadvojvoda tudi na stolpu ljubljanskega gradu in je ob tej priliki podaril nekemu navzočemu vojaku, ki mu je držal sabljo, cekin za 10 kron. Tudi čuvaju v stolpu je poslal pozneje cekin za 10 kron ter se je v stolpu tudi podpisal v knjigo za tujce. Nadvojvoda si je ogledal tudi tivolske nasade, tivolski grad, Radeckijev spomenik, jubilejni most in sploh vse znamenitejše zgradbe. Ogledoval si je Ljubljano dopoldne in popoldne ter je izjavil, da mu je Ljubljana zelo všeč ter da jo bo še posetil, kadár bo prilika. Prenočeval je nadvojvoda v hotelu »Union«, medtem ko je nadvojvodinja Marija Jožefa prenočevala v svojem salonskem vozu na kolodvoru. Visoki gostje so se odpeljali iz Ljubljane naprej šele drugi večer.

Občinske volitve.

Letos so občinske volitve v kranjski deželi. Liberalci se že pripravljajo tako kakor jih poznamo od drugih političnih bojev zadnjega časa. Najprej

izkušajo zasmraditi javnost z lažmi in obrekovanjem. Lažejo kot pes teče, psujejo kot besni tolovaji, da bi pravega duha vlili svojim pristašem, — duha surovosti in podlosti, silija in predrznosti in da bi, kolikor je mogoče, oplasilili naše ljudi, jim vzbudili prazen dvom in krivičen sum in tako dosegli kaj uspehov. Saj jih poznamo, kako so zaciljali svojo pot pred lanskimi deželnozborskimi volitvami, ob katerih so bili seveda pošteno tepeni. Toda oni se ne zmodre; predrznosti jim res nikoli ne zmanjka. Treba je je pa tudi v najobilnejši meri. Da jo imajo je res nekaj posebnega. Upajo se med svet vkljub temu, da je Agro-merkur pokazal vso njihovo gnilobo, vkljub temu, da nesrečne žrtve »Glavne posojilnice« zdaj ravno zdihujejo za izgubljenimi milijoni, ki jim jih je požrla liberalna špekulacija, vkljub temu, da sta Postojna in Ljubljana odkrili do neba segajoč smrad liberalnega občinskega gospodarstva. To jih pa prav nič ne moti. S pečatom ljudskih sleparjev in škodljivcev, brezvestnih špekulantov in zapravljalcev ljudskega premoženja na čelu silijo vendar naprej in se drznejo od občinskih volilcev pričakovati, naj možem njihove baže izroče v roke občinsko gospodarstvo.

In to delajo zdaj, ko so odkrite njihove umazanije v Postojni in Ljubljani, v dveh domala edinih večjih občinah, ki jih imajo še v rokah. Zdaj, ko je pred celim svetom očito, da se pravi kozla nastaviti za vrtnarja, ko bi se jim hotelo izročiti javno gospodarstvo, so tako nesramni, da pišejo v svojih listih neznosno podla obrekovanja, da so naši občinski odbori sleparski in tatinski, seveda brez imen, na splošno. Tako dela tat, ki ga love; on pa vpije: »Za njim. Primite tatu!«, da bi odvrnil od sebe pozornost.

Liberalna priprava za občinske volitve je torej v polnem cvetju. Po časnikih, po gostilnah se razlega njihovo zmerjanje. In ko se približajo volitve, se začne lov na duše. Poznamo to reč iz zadnjih volitev. Kakor lovski psi se zaženo liberalci po gričih in dolinah, podnevi in ponoči in obdelujejo nesročne volivce z lepim in z grdim, z lažjo in prilizovanjem, z žuganjem in obeti. To mora od blizu izkusiti, kdor hoče imeti o tem kak pojem. Na dan volitve pa pijača! Kjer je med našimi fanti in možmi kaj spretnih in korajžnih agitatorjev, ki bistro zasledujejo liberalne priganjače, tam je seveda vse liberalno delo brezuspešno. Kjer jih pa ni, tam pa za trenotje marsikdo zaslepljen, nahujskan omahne in nese glasovnico za liberalce, dasi se niti od daleč ne zaveda, kakšne posledice bi to moglo imeti.

Naša ljudska stranka je dvignila pomen naših občin in občinskih odborov. Po dolgem in hudem boju je dala občine res pravim občanom v roke. Ali morejo pozabiti občinski davkoplačevalci, ki imajo zdaj prvi razred popol-

noma v svojih rokah, kako strastno so se temu upirali liberalci v deželnem zboru? Ali more pozabiti delavec, da mu je naša stranka izvojevala volivno pravico v občinski odbor proti združenemu naskoku Nemcev in liberalcev?

Dosedanje delo občinskih odborov, ki so v njih po ogromni večini možje naše stranke, izpričuje, kako se je poglabilo in v korist občinam vsestransko napredovalo. Roko v roki z deželnim odborom delajo župani in občinski svetovalci in odborniki. Ni je občine, ki bi vsled te zveze ne imela pokazati znatnih koristi. Liberalni občinski odbor pomenja vojsko proti deželnemu odboru v neizmerno škodo občine in njenega prebivalstva. To izkušajo povsod, kjer so pred tremi leti šli na liberalni lim. Zato se pa tudi po vseh — hvala Bogu maloštevilnih — takih občinah dvigajo možje in pripravljajo, da vržejo liberalne škodljivce. Občinski odbori, če hočejo uspešno delati, morajo biti v soglasju z večino v deželi in enega duha z večino deželnega odbora. Potem gre voz lepo dalje. Zato je pa nemogoče misliti, da ne bi ob prihodnjih občinskih volitvah liberalce poglali z odborniških sedežev. Brez boja pač ne gre, toda boj je potreben in vsiljen. Ker ga hočejo imeti, naj ga imajo. Zlasti naše kmečke občine se morajo zavedati, da je treba vreči obila stranko, ki je vedno bila, in tudi vedno bo zoper kmeta.

Z občinskim odborom je zvezano vse polno drugih važnih reči. Kakršen je odbor, tak je trajni šolski svet, taki so navadno gospodarski odbori. Občinski odbori vsakega sodnega okraja imajo zdaj v rokah cestne odbore; v okrajni šolski svet volijo svoje zastopnike.

Pri občinskih volitvah se torej gre za veliko vprašanje: Ali naj vsi ti važni sveti in odbori delajo za ljudstvo, ali proti njemu? Ali naj bodo v rokah poštenih mož ljudske stranke, ali pa v rokah podpretnikov mestnih liberalnih advokatov? Kdor le količkaj premisli vso reč, ne more priti do drugega sklepa, nego da bo napel vse moči, da se zopetni naskok liberalnih sleparjev na ljudsko trdnjavo krepko in odločno odbije.

Kjer so naši možje protiliberalni boj že temeljito opravili, tam je mir, tam se razvija uspešno delo, tam je posurovljenju in pohujševanju ljudstva, zlasti mladine, postavljen konec. Tako bodi po celi deželi. Občinske volitve so najlepša priložnost, da se napravi red in z njim ustanovi potreben mir za delo. Za velike cilje gre; zato je treba tudi velikodušnih src v tem boju, ki pozabljajo na malenkostne krajevne spore in imajo pred očmi samo en namen: Z združenimi močmi podreti skupnega sovražnika.

Dom in svet.

V nedeljo na veliki shod v veliko dvorano »Uniona« v Ljubljani!

Ker je slavnost 500-letnice vstoličenja zadnjega slovenskega kneza, ki je bila napovedana za prihodnjo nedeljo, vsled smrti prestolonaslednikove in njegove soproge in neizmerne žalosti, ki nam jo je zadal ta dogodek, preložena, **prideji Slovenska Ljudska Stranka v nedeljo ob 10. uri dopoldne velik shod v veliki dvorani »Uniona«, da damo duška ogorčenju nad podlim atentatom in izrazimo neomajno vdanost habsburškemu prestolu in našemu sivolasemu vladarju Franc Jožetu I.**

Shoda se udeležijo tudi vsi državni in deželni poslanci S. L. S., povabljeni so tem potom župani in občinski zastopi, ki naj se shoda polnoštevilno udeležijo, in vsi somišljeniki in somišljenice.

V nedeljo vsi na shod, da damo duška svojemu ogorčenju in pa zvesto bi do presvetle habsburške dinastije!

Pred nedeljsko manifestacijo Slovenske Ljudske Stranke, dne 5. julija, bo v frančiškanski cerkvi sveta maša za pokojnim nadvojvodom prestolonaslednikom in njegovo soprogo. — Začetek svete maše ob pol 10. uri dopoldne. Po sveti maši se vrši ob 10. uri shod v »Unionu«.

Velika slavnost v spomin 500letnice vstoličenja zadnjega kneza v slovenskem jeziku, ki bi se morala vršiti v nedeljo 5. julija v Ljubljani, se je v znak žalosti za umorjenim prestolonaslednikom Franom Ferdinandom preložila na nedoločen čas.

Romanje iz Ljubljane h Gospej Sveti se je vsled žalosti po prestolonasledniku moralo zopet odgoditi.

Odbor S. K. S. Z. javlja, da je v svoji seji 30. junija t. l. sklenil, da se vse društvene slavnosti veselikega značaja prelože na nedoločen čas. Kdaj se bo s takimi priredbami zopet pričelo, se naznani. Vrše se naj pa povsod, ako le mogoče, že prihodnjo nedeljo predavanja o umorjenem prestolonasledniku, o ideji, za katero je umrl, in njenih nasprotnikih.

Nov stolni kanonik. Cesar je imenoval spirituala uršulinskega konventa v Škofji Loki č. g. Ignacija Nadraha za stolnega kanonika deželnoknežje ustanove v Ljubljani.

Škofovi zavodi v št. Vidu. Podpisano vodstvo naznanja, da se bodo sprejemale prošnje učencev, ki žele vstopiti v drugi ali tretji gimnazijski razred, od 4. do 12. julija. — Vodstvo kn.-šk. zavoda sv. Stanislava.

Nečuvjen zločin v Sarajevu, katerega žrtev je postal naš tako iskreno ljubljani prestolonaslednik nadvojvoda Ferdinand in njegova prebiaga gospa soproga vojvodinja Hohenberg, bo v podrobnostih popisana in obrazložena v posebni knjižici, ki izide v par dneh v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Knjižica bo obsegala poleg natančnega opisa žalostnega do-

godka obilo slik in tudi natančen življenjepis pokojnega prestolonaslednika in njegove plemenite soproge. Knjižica, v lični opremi, bo na razpolago za malenkostno ceno in se naročila že sedaj sprejemajo.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši sprejem učencev le v jesenskem terminu pred pričetkom šolskega leta, in sicer se vpisujejo učenci vedno zadnje tri dni pred otvoritvijo vsake učne priredbe. Natančnejši podatki se nahajajo na črni deski zavoda, objavili se bodo pa pravočasno tudi po domačih dnevnikih in drugih listih.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. V nedeljo, dne 5. julija, ob 4. uri popoldne bo v stolnici v Ljubljani cerkvena prireditev Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Govoril bo prof. dr. Alojzij Merhar (Silvin Sardenko) o važnosti in o blagoslovu Apostolstva. Slovesne litanije ne bodo ob tri četrt na 4. uro, kakor je bilo prej naznanjeno, ampak takoj po govoru.

Sv. Ciril in Metod, apostola sv. vere in cerkvene edinosti. Druga izdaja z lepo naslovno sliko. Cena 20 vin. Vsak zaveden Slovenec bi moral poznati sveto življenje in apostolsko delovanje sv. slovanskih apostolov. Zato toplo priporočamo to zanimivo in živahno pisano knjigo.

Strelna ubila oziroma onesvestila sedem ljudi. V nedeljo, dne 21. t. m., so šli od maše iz Tople rebri pri Žužemberku Peter Huter, Alojzij Gril, Janez in Rudolf Oge, Jurij, Janez in Ferdinand Mauser, vsi iz vasi Rdeči kamen. Ker je nastala nevihta, so stopili vsi skupaj pod neko smreko, da bi vedrili. V tem hipu je pa treščilo v smreko in vseh sedem mož je strelna oplahnila, da so nezavestni obležali. Posestnik Peter in Huter in kočarjev sin Alojzij Gril sta bila na mestu mrtva, drugih pet so pa ljudje, ki so se vračali od maše, z drgnjenjem itd. spravili zopet k zavesti. Vžgala se jim je bila tudi obleka in bi bili zgoreli, če bi ne bilo v bližini drugih ljudi, ki so jim priskočili na pomoč. Eden izmed peterih, ki so ostali pri življenju, se že bolje počuti, trije se radi opeklin in pretresa zdravijo v kandijski bolnišnici, Jurij Mauser je pa tako slab, da ni za prepeljevanje. Strelna, ki ga je obrsknila po eni strani života, mu je eno nogo vso raztrgala.

Graški občinski svet razpuščen. Občinski svet mesta Gradec je deželna vlada razpustila, občinske svetnike domov poslala in razpisala nove volitve. Vzrok se neprestani prepiri v občinskem svetu.

Kranjski vojaki, vsaj nekateri, so drugim lahko za vzgled. Pri slovenskem pešpolku št. 17 v Celovcu je 292 vojakov - abstinentov. Samoobsebi se razume, da je tudi njihov polkovnik poveljnik popoln abstinent.

Tržaški sleparji zopet kmetiča presleparili. Minulo soboto sta zopet nekega mlademu lopovu nasledla dva zakonca iz neke vasi na Notranjskem, ki imata svojega sina v Ameriki. Neznana

nec je prišel k njima na dom ter jima kratko naznanil, da je sin prišel iz Amerike v Trst in da je zadel na srečki 90.000 K. Pozval ju je, naj takoj odpotujeta v Trst. Zakonska sta se že veselila velike sreče, lepe brezskrbne bodočnosti in na tihem sta že sklenila, da prodajo sedanje uborno posestvo in si kupijo veliko, lepo kmetijo. Neznanec ju je nekaj časa vodil po Trstu, nakar jima je izvabil na že omenjen način znesek 129 kron ter izginil brez sledu. Policija ga išče zaman.

Korajžna lisica. Anton Zgaga, gostilničar v Podporeznu na kranjsko-goriški meji, je v noči 24. junija v svojem hlevu vjel lisico. Lisica mu je umorila več piščet, nazadnje je pa prišla sama v zanjke.

Kakršno življenje, taka smrt. V vasi Movice pri Krškem je bival kovaški mojster Anton Bučar. Znan je bil kot strasten pijanec in pa kot hud nasprotnik cerkve in duhovnov. S svojo dobro ženo Jožefo se je neprestano prepiral. Minulo soboto, 20. t. m., popoldne je vzel revolver, šel na njivo, kjer je delala njegova žena, ter oddal nanjo v pricho ljudi dva strela, ki sta jo smrtno zadela. Ubogo ženo so odpeljali v krško bolnišnico, kjer je že drugi dan, v nedeljo, v nepopisnih bolečinah umrla. Morilec je po strašnem dejanju zbežal in se skrival po »Vrbini« ob Savi. V nedeljo popoldne so ga občinski redarji izsledili v skrivališču. Ko je videl, da ne more vteči roki pravice, je skočil v deročo Savo in utonil. Valovi so odnesli truplo proti Brežicam. Kakršno življenje, taka smrt! Zapušča večje število nepreskrbljenih otrok.

Rim in Srbi. Sv. Stolica in kraljevina Srbija sta sklenili cerkveno pogodbo, po kateri bo katoliška cerkev na Srbskem pripoznana. Katoličani dobe dva škofa, svoje župnike, šolo za bogoslovce in lastne šole.

Dogodke v Albaniji in druge nemire na Balkanu moremo zasledovati le, če imamo nov slovenski zemljevid Balkana. Kdor si je omislil že ta veliki zemljevid balkanskega polotoka, z novimi in starimi mejami balkanskih držav, ki je izšel v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani, naj si donarochi še krasno knjigo »Vojska na Balkanu«; za elegantno broširan izvod mu je treba doplačati samo 4 K 50 h. Knjiga je elegantno opremljena, obsega vse polno slik, načrtov, umetniških tabel, vojnih prizorov, skic itd. itd. in ima izredno nizko ceno.

Najstarejši katoliški škof. Katoliška cerkev šteje vsega skupaj 1650 škofov. Najstarejši od teh je škof Henri Monier v Lydi na Francoskem, star 95 let. V lanskem letu je bral železno sveto mašo in obhajal 70letnico kot duhovnik. Za škofa je bil posvečen pred 42 leti. Najmlajši katoliški škof je pa salezijanec Franc Correira d'Aquino, star komaj 29 let.

Kako je z naseljevanjem v Zedinjenih državah. V tistih grofijah držav Zapadna Virginija in Pennsylvanija, ki

spadajo v področje avstroogrškega konzulata v Pittsburgu v Zedinjenih državah, je splošna gospodarska kriza. Glavno sta prizadeti jeklena in železna industrija in pa jame, kjer kopljejo premog ali izdelujejo koks. Posledica te krize je, da se je pojavila dalekosežna brezposelnost. In tisoči avstrijskih delavcev to težko občutijo. V doglednem času pa ni računati s tem, da bi se opustile odrejene omejitve obratov. In tako je pri popisanih razmerah skoraj izključeno, da bi novodošli iz Evrope dobili delo. Zato nujno svarimo pred izseljevanjem v te kraje. — Po zanesljivih poročilih vemo, da položaj trga za del. moči v Kanadi za marsikatero stanovske panoge v tem času ni zadovoljiv. V osrednji in zapadni Kanadi je mnogo rokodelcev brez dela, največ v stavbni stroki. Tudi se zdaj ne potrebuje delavcev po farmah ali dninarjev, mnogo jih je nezaposlenih. Rudarji v premogokopih na otoku Vancouver že več mesecev ne delajo, stavka kroaških pomočnikov v Montrealu tudi še do danes ni končana. Ženskam se nudi edino prilika, da dobe službe kot posli; kot strojepiske, bolniške strežnice, trgovske uslužbenke in vzgojiteljice večkrat ne morejo dobiti zasluzka. Ker je preveč rokodelcev in dninarjev, se določila kanadskega naseljevalnega zakona, ki skušajo omejiti priseljevanje, strogo uveljavljajo. Po teh določilih mora imeti vsak priseljenec v času med 1. novembrom in 28. februarjem vsakega leta razven voznega listka po železnici do kraja, kamor je namenjen, tudi še lastnih čistih 50 dolarjev. Če pa želi priseljenec privedi s sabo tudi še svojo družino, mora dokazati, da ima poleg voznih listkov po železnici do kraja, kamor je namenjen, za vsakega družinskega člana v starosti nad 18 let 50 dolarjev, pod to starostjo pa 25 dolarjev. Oficialni angleški urad za informacije o izseljevanju je v zadnjem času najkrepkejše svaril pred izseljevanjem v Kanado. Kakor izvemo iz ameriškkih časniških poročil, se je do 31. marca 1914 rokodelcem in dninarjem prepovedalo naseljevanje v Britansko Kolumbijo, ker je tam trg za delavne moči že prenapolnjen. Zato priporočamo veliko previdnosti tistim, ki se žele izseliti in poiskati delo v Kanadi.

Moker grob. Prvi korak za vzdig potniškega parnika »Empres of Ireland« pred ustjem veletoka St. Lavrence je bil storjen, ko se je neki potapljavac spustil v ladijsko palubje, da dožene položaj parnika. Ladja leži na strani v globini 150 čevljev. Na krovu se nahaja nad 800 trupel.

Jubilej čokolade. Italijanski in francoski listi posvečajo cele članke jubileju čokolade. Letos namreč je minilo 300 let, odkar so prinesli na francoski dvor Ludovika XIII. in njegovi ženi Anji Avstrijski prvo čokolado. Odondod se je potem razširila po vsej Evropi. Prvikrat pa so poslali zmagovalci Mehike neke vrste čokolado iz Mehike l. 1520 v Evrono

Listek

Kako se je gospod Matej ženil.

(Dalje.)

Drugi dan je gospod Matej prišel k Rezkiniemu očetu, ki je ravno na njivi delal. —

»Bog daj dober dan, Jakob!«

»Vi tukaj, gospod Matej?«

»Kajpak, oče; sem prišel pogledat, kako je kaj z delom pri mojem poslopju na vasi.«

»Kako? Kaj se boste Vi ponižali, da pridete noter stanovat?«

»Ne pridem, ampak zavetišče bom naredil za reveže iz soseske.«

»Bog Vam daj dobro, gospod, ker za Bogom je prvo pomagati in reveže tolažiti! ... Da bi bili Vi še bolj srečni! ...«

»V Vaših rokah je, da postanem.«

»V mojih? Kako?«

»Če mi Rezko daste.«

»Kakšen šaljivec ste vendar Vi, gospod Matej!«

»Ni šala, oče Jakob ... Več kot enkrat ste me slišali, da če se oženim, se bom z dekletom, ki bo revno, lepo in pošteno.«

»Res sem Vas slišal.«

»Torej dobro, in take jo ni kakor je Vaša hči.«

»Ampak, gospod Matej, poglejte, moja hči ... poštena je po vsi pravici ... ampak ...«

»Noben ampak ne velja ... Ali hočete biti moj oče?«

»Da ne bi maral, gospod Matej? ... Ah saj so kakor sanje ... Da ... Z velikim veseljem ... Hvala Gospodu Bogu, ki da komu po tolikih letih in po tolikem trudu, kar si še v sanjah ni mogel želeči.«

In Jakob se je zjokal od veselja.

Gospod Matej mu je hitel dopovedovati, da mu nista ne on ne njegova hči dolžna hvale, češ, da je Rezka več vredna kot vsi njegovi tisočaki; pa ni nič zaleglo.

Tisti večer ga skoraj ni bilo več v celi dolini, ki bi ne bil z velikim strmenjem slišal, da gospod Matej vzame Rezko. Jakob je bil skoraj nor od veselja in je povsod pripovedoval to novico, in gospod Matej ni nobenemu rekel, da ne.

III.

Pol leta je prešlo, odkar je gospod Matej prosil Jakoba za Rezko, in Rezka je bila še vedno samska.

Vendar gospod Matej je postajal zmeraj bolj zaljubljen v Rezko in vedno bolj trde v svojem sklepu, da jo vzame.

Če je bilo v tem kaj napačno, da je še ni poročil, je to jako lahko opravičevati. Gospod Matej se je pol leta sem ves vtopil v dve jako važni in sveti deli, namreč ustanovitev zavetišča in popravo farne cerkve.

Gospod Matej si je želel, da bi zraven sreče ki bi jo skušal na poročni dan, pridal na vrh še veselje, da je skončal ti dve deli.

In posebno si je želel, da bi se svetišče, ki je bilo popravljeno na njegove stroške, zopet odprlo k Božji časti obenem s praznovanjem: njegove poroke.

Kljub temu so ljudje začeli mrmrati; ker ljudje ne razumejo misli nekaterih duš, ki so vdane nečemu, kar bi mogli imenovati praznoverstvo poezije.

Potrebno je priznati, da to, kar je ljudstvo mrmralo čez gospoda Matija, ni bilo kar brez vsega.

Poslušajmo, kaj so mrmrali.

»Dekle,« je rekla nekega dne Marta Rezki, ko sta šli k studencu pod kostanji, »zdaj, ko sva same, se pa malo pomeniva o tvojem ženitovanju, ker ta povest je videti, kakor da ne bo imela konca. Veš, jaz si nikdar ne bi bila mislila od gospoda Mateja, kar se zdaj godi!«

»Pa saj se ne godi nič hudega.«

»Pa tudi nič drugega. Ali se tebi zdi prav, da se gospod Matej še zdaj ni poročil s tabo, ko je že več kot pol leta minilo, odkar te je pri očetu zasnubil?«

»Če se še ni poročil, ima pa zelo dober in zelo svet vzrok.«

»Ne rečem, da ne, in tudi ne rečem, da se je od tebe ali od gospoda Mateja kaj bati, česar Bog ne pusti; ampak nikar se ne varaj, hudobnih misli in hudobnih jezikov je na tem svetu več kakor je treba, in ne manjka se takih, ki se predrznejšo govoriti, da gospod Matej tebe nikoli ni mislil poročiti.«

»Pa boste videli, kako hitro se bodo preverili, da ni tako.«

»Verjamem, dekle; ampak treba je le priznati, da tisto, kar ljudje mrmrajo, ni kar brez vsega; zakaj, nikar se ne varaj, kadar se bogat ozre na revno, je vselej prilika na kaj hudega misliti, čeprav je bogati videti svetnik. In nazadnje, gospod Matej je le možki, in kakor je rekla moja teta, ki je zagotovo samska umrla: Možki! Najboljši ni za drugo, kakor da se peč ž njim zakuri!«

»Če mi Vi še bolj pridigate in če hudobni jeziki še več govorijo, jaz ne morem imeti nezaupanja do gospoda Mateja, ker vem, da me ljubi kakor Bog ukazuje.«

»Jaz tudi vem, dekle, in sem uverjena, da je svet. Ampak vendar. Vsi bomo umrli, in pomisli, kaj bo, če jutri, kar Bog ne daj, gospod Matej umrje. Kaj bo s tabo? Znamenje boš imela na sebi, ki ti ga nihče ne vzame.«

»To imate pa prav,« je pritrdila Rezka in solze so jo oblile.

Pretekli so dnevi in tudi tedni, in Rezka je začela slabeti, ker ni mogla tistih misli iz glave pregnati, ki jih ji je vzbudila Marta, ko sta šli k studencu pod kostanji.

Neki večer, ko se je zmračilo, se je gospod Matej vračal domov in se kakor po navadi ustavil pri Jakobovih, da se za majhen čas pomeni z njo, ki je imela postati njegova žena; naznanil je Rezki in Jakobu, da bo v osmih dneh zavetišče otvorjeno in da bodo cerkve odprli, da se združita v njej on in Rezka za celo večnost.

Tisto noč Rezka in oče od veselja nista spala.

Drugi dan je bila že osma ura zjutraj in Rezki se je začelo čudno zdeti, da gospoda Mateja, ki je vstajal zelo zgodaj, še

ni bilo doli kakor navadno, gledat naprave, ki so bile naročene na njegove stroške.

Z nekim nemirom je gledala z okna na potko, ki je šla med kostanji, ko je nenkrat mesto gospoda Mateja zagledala, da teče doli ves zasopljn njegov sluga.

Rezka je razburjena skočila od okna njemu nasproti, vprašat, kaj se je zgodilo, in vsa prestrašena je poslušala, da gre fant po gospoda župnika in zdravnika, ker se je njegovemu gospodu, ki mu je bilo že zarana nekaj slabo, iznenada obrnilo na hujše in zdaj umira.

Malo pozneje je vsa dolina bila solzna dolina, ker gospod Matej je umrl.

IV.

Ljudstvo v tisti dolini, kjer se je dogodilo, kar pripovedujem, mi je pravilo, kaj se je godilo z gospodom Matejem, ko je oči zaprl, in jaz mislim to povedati v istih izrazih, kakor so mi pravili, da se bo videlo, do kam je ljudstvo zmožno priti v anahronizmi in neprimernostih govorjenja.

Tiho, ker zdaj govori ljudstvo!

»I kam pa pojdem jaz zdaj?« se je vprašal gospod Matej, komaj da je stegnil noge. — »V nebesa pojdem, kam pa moremo boljše priti kakor v nebesa mi mrtvi?«

Kakor rečeno tako storjeno: ala ala jo ubere preko peščenih puščav, ki so sršele od trnja in pečin in prepadov, dokler ne pride pred nebeška vrata.

Tam je zagledal napis, ki je rekel: Nihče naj ne vstopi brez vratarjevega dovoljenja. Ampak ni se zmenil za napis, ker je bil vaju tega sveta, kjer se povsod skozi pride, in je mislil, da bo tam ravno taka.

»Oho, gospodič! Kam pa?« ga vpraša star mož z veliko plešo, ki je držal v roki šop ključev.

»K njegovemu veličanstvu grem pogledat,« odgovori gospod Matej.

»To mi je pa res všeč, kako niste nič v zadregi! Ali niste videli tega napisa, ki je pred vrati?«

»Človek, pustite me z napisi, teh je povsod dovolj, zaležejo pa toliko kakor ...«

»Ampak to je samo zato, ker se vratarji svojih dolžnosti ne držijo.«

»In če bi se jih, bi jim drugi petelinji peli.«

»Kaj tukaj govorite o petelinih, nesramnež, nesramni!« je zaupil stari mož; podoba je bila, da ga je zadel, kjer ga je najbolj bolelo.

Gospod Matej, ki se mu je kajpak jako mudilo noter, je videl, da z grda ne bo dobil vratarjevega dovoljenja, in je sklenil začeti z drugačnimi besedami.

»Ne zamerite, če sem Vam kaj hudega prizadel.«

»Ampak od strani se pa ne bomo, ker tega ne prenesem.«

»Prav imate, čisto prav. Všeč ste mi, ker se znate držati svoje dolžnosti. Torej povejte mi: ali je njegovo veličanstvo doma?«

»Seveda je, gospod.«

»Vi pa res niste podobni tistim vratarjem, ki bi še Kristusa zatajili.«

»Že spet me hočete ...!«

»Oprostite mi ...«

»Oprostil sem, da ne oprostim več.«

»Da te, kako ste hudi! E, nate, eno cigaro si prižgite, pa prijatelja bodiva!«

In gospod Matej je vzel iz cigarnice krasno cigaro in jo pomolil staremu, ki se je ni branil, čeprav ni kadil; braniti se namreč ni vratarska navada.

»Torej Vi bi njegovo veličanstvo radi videli?« ga je vprašal vratar že bolj s prijaznim glasom.

»Če mi boste dovolili...«

»Dobro, bom pa nesel Vaše naročilo njegovemu veličanstvu, čeprav me čisto gotovo stane doberšen šop las.«

»Saj Vam jih precej manjka,« je natihoma zamrmral gospod Matej.

»In kako Vas naznam, gospod?«

»Izročite to kartico.«

»Človek,« je rekel vratar, ko je prebral karto, »Vi imate pa ravno tako ime kakor neki tovariš, ki sem ga imel in je bil velik pisatelj. Četudi bi bilo samo za to, Vam bom ustregel.«

Vratar je odšel skozi vrata in se čez trenutek vrnil.

»En trudek me je stalo, da sem dosegel, da Vas njegovo veličanstvo sprejme tako zgodaj, ampak nazadnje mi je le rekel, naj Vas spustim noter.«

»E no, prav lepa hvala, in tukaj imate še eno cigarcico za po kosilu.«

Vratar odpre steklena vrata in gospod Matej se je stisnil noter.

Gospod Matej je bil nekoliko zbeگان, ko se je znašel pred obličjem njegovega veličanstva; ko je pa videl, da je njegovo veličanstvo največja dobrot, je prišel spet do sape.

»Gospod,« je rekel, »jaz sem prišel...«

»En koticček prosit tukaj pri nas, ali ne res?«

»Tako je, gospod.«

»Hm, pa res neumno!«

»Gospod, kaj hočete reči?«

»Prav rad bi ti ga dal, ker skoraj, skoraj da ga zaslužiš, ampak prej moraš še eno zahtevo izpolniti.«

»Kakšno, gospod?«

»Da boš za par dni v vice šel.«

»Kakšen greh sem pa storil za tako kazen?«

»Čakati si pustil pošteno dekle več kakor pol leta!«

»Ko je bilo pa z dobrim namenom.«

»To se pravi, če bi bilo pa s slabim, bi šel pa v pekel, ko si tak gospod.«

»Pa se ne bi dalo najti nobenega pomočka, da bi se na ta greh malce prsti vrgli?«

»Tukaj se ne mečejo prsti na nobeno reč. Ali se tebi zdi, da delamo tukaj tako kakor na onem svetu?«

»Dobro, gospod, se bom pa vdal in pretrpel to kazen.«

»Da boš videl, da te obrajam in da sem tvoja dobra dela vzel v račun, ti bom po prihranil sramoto, da bi moral hoditi od sodišča do sodišča kakor hodijo drugi.«

»Bog poplačaj vašemu veličanstvu!«

»Ali mi daš častno besedo, da pojdeš naravnost tja, kamor si poslan?«

»Da, gospod.«

»Torej hajdi!«

»Bog z Vami, Vaše veličanstvo!«

»Idi z Bogom, človek!«

(Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Bohinjska Bistrica. Bohinjce je pretresla vest, da nas zapusti sodnijski svetnik g. Regaly. Tako zelo nam je bil naklonjen. Oskrbel nam je dva uradna dneva na mesec, zelo omejil sodnijska pota v Radovljico, tako da smo skoro vse lahko opravili doma. S svojo postrežljivostjo, ljubeznjivostjo, zlasti pa pravičnostjo si je pridobil veliko zaupanje pri vseh. Vsakemu je postregel z največjim veseljem, tudi s svojim modrim svetom. Zadnji uradni dan se mu je zastopstvo župnije, občine in posojilnice poklonilo ter se mu kar najprisrčneje zahvalilo za vso požrtvovalnost, ki jo je v teh šestih letih izkazoval Bohinjcem.

g Gorenjski črevljarji. Organizacija gorenjskih črevljarskih mojstrov iz okolice Radovljica je na svojem zadnjem sestanku sklenila sledeča določila: 1. Natančno regulirani cenik za vse enak, zmerne cene po najnižjem proračunu. 2. Popravila tovarniških izdelkov v par odstotkih več cene kakor domačih del. 3. Obvestitev nezaupljivih strank.

g Kovor. V nedeljo, dne 21. junija, je imel tu g. dr. E. Lampe shod, kate-rega se je udeležilo nad 100 volilcev iz Kovorja in okolice. Poročal je o delovanju deželne zbor. Poslušalci so prav z zanimanjem poslušali njegovo poročilo ter odobrvali nastop poslancev S. L. S. proti liberalcem v deželnem zboru. Razpršil je marsikateri dvom, ki so ga zasejali liberalci s svojimi lažmi. Upanje je, da bodo prihodnje volitve za deželni in državni zbor izpadle za S. L. S. veliko sijajnejše kot zadnje, pri katerih je poslanec S. L. S. dobil komaj večino.

g Moravče. Ljudska hranilnica in posojilnica je imela v nedeljo svoj redni občni zbor, ki izkazuje, da je vrlo napredovala. Hranilne vloge znašajo 346.034 K 61 h, to se pravi, toliko imajo ljudje prihranjenega denarja, rezervne-

ga zaklada ima posojilnica 6820 K 11 h, čistega dobička pa je imela 871 K 32 h. Malo je posojilnic, ki bi plačevale hranilne vloge po 4¹/₂ odstotka od sto in dajale posojila po 5 odstotkov, t. j. po pet od sto. Posojilnica v resnici dela za ljudstvo, kajti ona ne odira ljudi z visokimi obrestmi, ampak zahteva najmanj, kar je mogoče. Zato pa imajo ljudje zaupanje in pridno, kot čebelica znašajo svoj prihranjeni denar. Na uradnem zboru se je tudi sklenilo, da uraduje od zdaj naprej vsako nedeljo po prvi maši, ne popoldne, kar bo ljudem tudi gotovo bolj uga-jalo. Vse tiste pa, ki imajo zaostale obresti, prosimo, da jih kmalu plačajo. Pri volitvi so bili izvoljeni vsi stari člani načelstva in nadzorstva.

g Na Vačah je bilo 28. pr. mes. ob sveti birmi 150 birmancev. Farani so samo na Vačah postavili nad 60 mlajev, dekleta so napletle veliko množino vencev ter nanosile za cerkev nebroj cvetic v lončkih. Ljudstvo sodi, da se fara za škofov sprejem še nikoli ni tako pripravila. Presvetli je obiskal podružnice Slemško, Kandrše, Goro in Slivno in bil povsod prisrčno pozdravljen. V Široki seti so v petek večer žgali kres. Faranom ostane ta slovesnost v trajnem spominu.

Dolenjske novice

d Sv. Gregor. Pred tedni je priredila pri nas lepo uspel shod Kmečka zveza. Prišla sta poročat poslanca gosp. Jaklič in g. Škulj. V daljšem poljudnem govoru je g. Škulj razložil novi šolski zakon, s katerim so vsi z odobravanjem navzoči soglašali, ter nove deželne naklade. Jasno je obrazložil nove potrebščine dežele, v številkah smo videli, da se je S. L. S. v hvalevredni meri ozirala na kmeta, tako da se je nam davek za nekaj odstotkov znižal. G. Jaklič je pokazal, kako je potom zakonodaje S. L. S. dvignila koristi kmečkega stanu in gre na tej poti neustrašeno naprej; poročal je tudi o delu v državnem zboru. Poslancema kot vodstvu S. L. S. se je izrekla soglasna zahvala in zaupanje. Obravnavale so se nato še domače potrebe, predvsem cešte. Udeležba je bila lepa.

d Vel. Lašče. Vedno bolj se bliža čas, ko pohitimo s posebnim vlakom k Gospi Sveti. Ob rani zori se poklonimo drugi dan, 21. julija, kraljici blejskega otoka. (Kdor ne bo upal v čoln, bo ta čas lahko obiskal krasno grajsko župno cerkev.) Pevajoč svete in domorodne popevčice bomo pohitili s svojim vlakom neumorno dalje po krasni gorenjski planjavi poklonit se Pomočnici v vseh potrebah na Brezjah, v verskem središču naše domovine. Popoldne odrinemo v bližnjo znamenito železno Kropo obiskat čudodelno Mater usmiljenega srca. (Kdor pa se bo zbal pet če-

trt urne hoje, bo lahko ostal na Brezjah.) Zvečer ob 9. uri bomo pa že zopet v Laščah, polni lepega veselja in bogati zlatih spominov. Priložnost je tako lepa, cena 7 K 30 vin. tako ugodna in spored tako obširen in bogat, da se bo brez dvoma kesal, kdor bi zanemaril to izredno priliko. Čas zglasovanja je samo še do 6. julija. — Dne 23. junija je bil pogreb vdove Marije Tomšič, ki so jo pripeljali s pogrebnim vozom iz Ljubljane. Pred pol letom ji je umrl mož, katerega je potrl voz, zdaj je pa zla nezgoda iz porodniške postelje prestavila tudi njo v grob. Bog daj sveti raj krščanski materi! — Na Telovo so pokopali cerkvenega ključarja g. A. Somrak, ki je nenadoma preminul, sedeč doma za mizo. Naj počiva v miru blagi mož! — Dne 21. junija je postavila velesila liberalne gospode trgov Ribnica, Sodražica in Vel. Lašče na Grebenčevo dvorišče celih šest Sokolic in okoli 25 Sokolov, ter pokazala strmečemu svetu, da je mnogo bolj mogočna v besedi, kakor v dejanju. Skupaj je vabila te ljudi — lajna od ringelšpila, ki so ga najeli za to popoldne, telovadbo pa je spremljala mogočna vojaška banda iz — gramofona. Glavna točka je bil seveda drobno tiskani ples. Pijača se ni upirala, jestvine so se pa večjidel znosile v procesijah zvečer nazaj, odkoder so bile opoldne prinešene na razstavo, h kateri je vabila mnogobrojno občinstvo sokolpica, s polomljenimi krili. Ker so se sicer dostojno obnašali ti ljudje, večje nesreče ni bilo. Na zdar! — Dne 22. junija je bil pa semenj, ravnotako klavern; tako slabo obiskan že ni bil v Laščah več let noben semenj.

d **Iz št. Janža.** Občinske volitve se bližajo. Pametni in previdni liberalci do danes še molče. Pričeli so pa agitirati za liberalce ljudje, ki slove daleč na okrog po svoji surovosti in divjosti. Odlikujejo se zlasti: Zupančič in Sotlar iz Hruše, Erman iz Češence in neki Keberček iz Gomile. Njihov harambaša je pa prejšnji župan Ivan Prijatelj. Kot rečeno, odlikujejo se vsi po svoji izvanredni surovosti, po svojem brezverstvu in protiverskem govorjenju. Taki možje, ki leta in leta niso bili v cerkvi in pri spovedi, se upajo agitirati in trositi gorostasne laži med naše ljudstvo. Upamo, da so šentjanški farani vendarle še toliko pošteni, še toliko ponosni, da jih ne bodo »komandirale« take duše. Možje, je-li vam znano, da se je Sotlar izrazil, da kadar »cerkne«, je vseeno, če ga poklopljejo pod hruško. Je-li vam znano, da je Zupančič se javno izrazil in bahal, da ako bi prišel »far« k njegovim smrtni postelji, da ga zapodi, ako bi le imel še toliko moči? Ali vam je znano, da je Erman napadal dekleta, ko so šle v cerkev molit Najsvetejše, z besedami: »Kako ste neumne, da hodite Boga molit; jaz nič ne molim, pa sem vendar dovolj močan?« Kaj pa Prijatelji »štikeljčki«? Prijatelj, tiho! Ako ne, bodemo z vami v prihodnje temeljito obravnavali. Še enkrat vprašamo šentjanške občane, ali ste res tako daleč za-

šli, da vas vodijo in »komandirajo« imenovani zgubljeni? Upamo, da ne, temveč da bodo šentjanški občani pokazali, da s takimi ljudmi nimajo nobene stika. Upamo pa tudi, da bodo vsaj pametni liberalci toliko ponosni, da ne bodo dopustili, da bi taki ljudje zanje agitirali. Kako se bode stvar razvijala, poročamo prihodnjic.

d **Škocijan.** Imeli smo lep političen shod Kmečke zveze na vrtu našega g. župana. Poslanec g. Škulj je v daljšem poljudnem govoru razložil najprvo delo S. L. S. v deželnem zboru ki potom zakonodaje dviga korist in blagostanje našega ljudstva. Najbolj pereča točka za naš kraj pa je bila zvišanje davkov. O tem se je mesece že od raznih liberalnih kričačev trosilo, da so naši poslanci naložili davek goldinar na goldinar. S številkami je govornik v jasnem govoru pokazal vedno večje potrebščine, ki zahtevajo novega denarja. Videli pa smo, kako so poslanci S. L. S. varovali kmeta, tako da nam je davek znižal, ne zvišal. Kdor je katerikrat trohico verjel liberalnim prerokom, naj bi vsaj zdaj uvidel njihovo laž in sleparstvo. Med velikim navdušenjem in odobravanjem je g. Škulj slikal delo in bistvo liberalcev in liberalnega nauka na željo enega navzočih mož, ki je pa kmalu zginil. Državni poslanec g. Jaklič je govoril o delu S. L. S. v državnem zboru, o delu delegacij in zunanjem položaju. — Obravnave so se nato domače zadeve; sklenilo se je zvezati Škocijan z deželno cesto pri Ponikvah. Med govori je sviral naša vrla orlovska godba in pel naš moški zbor.

d **Trebnje.** Dne 12. julija bo pri nas lepa slavnost, ta dan se bo blagoslovila nova fantovska zastava. Da bi pa ta dan ostal fantom in celi fari bolj živo v spominu, bo ob tej priliki priredila kranjska podzveza Orlov za dolensko javno telovadbo. Slavnost bo celi dan. Popoldne ob pol 11. uri služba božja in blagoslov nove zastave pod milim nebom. Po blagoslovu slovesen obhod po trgu z zastavo. Kjer bo dopoldne služba božja, tam bo popoldne ob 3. uri slavnostni govor in javna telovadba. Pri cerkvenem opravilu in pri telovadbi bo igrala znana društvena godba iz Višnje gore. Za zabavo, za jed in pijačo bo vse preskrbljeno. Vsi odseki Orlov na Dolejskem se boste gotovo udeležili v kroju te slovesnosti in sodelovali pri javni telovadbi, občinstvo pa bo z obilno udeležbo od blizu in daleč počastilo ta praznik ebanjskih Orlov.

Notranjske novice

n **Idrija.** Od 1. julija 1914 dalje se bode dnevno dvakratna poštna vožnja na progi Logatec kolodvor—Idrija poštni brzojavni urad in nazaj oskrbovala z avtomobili in izročila avtomobilnemu podjetniku Ivanu Sicherl v Sp. Logatcu. Avtomobili bodo odhajali od kolodvora v Logatcu ob 6:30 zjutraj in

ob 2:20 popoldne in od poštnega urada v Spod. Logatcu ob 7:10 zjutraj in ob 2:30 pop. in ob 9. uri predpoldne, ozir. ob 4:20 popoldne v Idrijo prihajali. Iz Idrije bodo odhajali avtomobilni vozovi ob 11:30 predpoldne in ob 6:10 pop. in k poštnemu uradu v Spod. Logatcu, oziroma k kolodvoru v Logatcu ob 1:26 popoldne in ob 8:06 zvečer, oziroma ob 1:50 popoldne. Sedanje dnevno dvakratne dvovprežne pošne vožnje med poštними uradi Spodnji Logatec in Idrija in dve izmed sedanjih dnevno sedemkratnih enovprežnih poštних voženj med poštним uradom v Spod. Logatcu in med kolodvorom v Logatcu se bodo s koncem 30. junija t. l. opustile. Kurzi in kartiranja poštних službenih mest na progi Spod. Logatec—Idrija in pošt. uradov, ki so s pošt. avtomobilnimi vožnjami Logatec kolodvor—Idrija v neposredni zvezi, kakor tudi krajevna dostavljanja in tudi morebitna pota selskih pismonoš pri poštних uradih, ki pridejo v poštev, so se vsled tega primerno preuredila.

n **Žiri.** Preteklo nedeljo so imeli Orli in fantje iz idrijske in žirovske okolice na Ledinah svoj mladeniški tabor. Na prijaznih Ledinah se je zbralo polno naše mladine, Orlov in prijateljev naših mladinskih organizacij. Ob 9. uri zjutraj je bilo cerkveno opravilo s primernim govorom. Po končanem opravilu je bil pred cerkvijo shod, na katerem je poslanec g. Gostinčar zbranim volilcem poročal o političnem položaju v državi in deželi in se posvetoval z možmi o krajevnih vprašanjih. Nato je bil kratek odmor, katerega smo predsedeli na zeleni trati okoli cerkve. Po popoldanskem cerkvenem opravilu se je pa začel mladeniški tabor. Gospod župnik iz Žirov, Logar je predsedoval in polagal na srce važnost mladinskega vprašanja. Nato je v zanimivem govoru g. Kerhne obdelal razne strani fantovskega življenja in velik preobrat, ki je nastal v naši deželi po našem mladinskem gibanju. K sklepu je govoril še g. Treven iz Idrije. Nato so nastopili telovadci iz Idrije, Žirov in Črna Vrha. Naravnost neverjetno je, kako izborne telovadce imajo nekateri odseki, zlasti idrijski. Pa tudi mali Orlički so pokazali moža. Med telovadbo in prepevanjem pevcev nam je zelo hitro minil prijetni in zabavni popoldan, dokler se ob 6. uri popoldne nismo začeli razhajati. — Prihodnjo nedeljo, dne 12. julija bosta v Žireh blagoslovljena dva nova zvonova, katerih eden je pravi velikan, ki tohta 53 centov. Dopoldne po sv. maši bosta blagoslovljena, pop. ju bomo pa v zvonik dvignili. Da bi nam le dolgo vsem zvonila, zlasti tistim dobrim dušam, ki so ju kupili! —

Društveni vestnik.

Orlovski zlet kamniškega okrožja v Komendi, dne 21. junija, ravno ob 5letnici blagoslova društvenega doma se je izvršil jako lepo ob prav ugodnem vremenu. Orlovska godba iz Polja je

spremljala navdušene čete. Pozdravili so jih pri slavoloku: Predsednik domačega Orla, potem župnik komendski in župan občine Kaplja vas. Po cerkvenem opravilu je velika množica pred cerkvijo poslušala gg. govornike na taboru. Govorili so: Domači župnik o vselem napredku orlovske organizacije, deželni poslanec in kanonik-dekan Iv. Lavrenčič o potrebi značajnosti, profesor Puntar iz Ljubljane o velikem pomenu in nalogi Slovencev. Popoldanske orlovske vaje so se prav dobro posrečile; privabile so mnogo občinstva tudi iz sosednjih župnij, pa iz Kamnika in nekaj tudi iz Ljubljane. Po srečelovu je na gostilniškem vrtu g. A. Mejača nastopil deželni odbornik g. dr. Pegan ter pojasnoval namen in značaj orlovske organizacije v primeri z verski čut žalečimi in neolikanimi nastopi naših nasprotnikov. Vsem blagomiselnim Komendčanom, kateri se zavedajo velikega pomena v katoliškem in domoljubnem duhu organizirane mladine, ostane sijajna prireditve te nedelje v najboljšem spominu, zlasti, ko vidijo, kje je prava izobrazba in da se mladina razveseljuje lahko tudi brez plesa.

Telovadni odsek »Orla« v Prežganju pri Litiji priredi, dne 12. julija o priliki cerkvenega žegnanja večjo slavnost. Vršila se bo telovadba s pomočjo cirkoznih odsekov, proste vaje s palicami in orodna telovadba; v manjši meri bo mladeniški tabor, kjer nastopijo razni govorniki in tudi orlovski naraščaj. Tudi zanimiv srečelov bo in prosta zabava. Sodeluje orlovska godba iz Št. Jurija. Odbor vabi vse prijatelje orlovskih organizacij, pa tudi drugo ljudstvo.

Izobraževalno društvo v Št. Jerneju. Ker se je zvedelo, da je žalostna usoda zadela našo cesarsko rodovino, se je uprizoritev igre »Skrivnostna zaročnica« na praznik sv. Petra in Pavla v znak žalosti opustila, priredi se pa v nedeljo, dne 5. julija z istim vspehom, kakor je bilo na vabilih naznanjeno.

Gospodarske vesti.

Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu. Deželni odbor priredi za mladence iz živinorejskih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v strežbi molzne živine in reji telet, v molži in v mlekarških opravilih, zlasti v ravnanju z mlekom in izdelovanjem mlečnih izdelkov, praktični živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu, ki bo trajal od 15. julija do 31. oktobra 1914. Učenci se udeležujejo tudi šolskega pouka o živinoreji in mlekarstvu. — V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Živinorejski in mlekarški učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti ravnateljstvu

kmetijske šole na Grmu, p. Kandija pri Novem mestu do 5. julija 1914.

Kupčija z živino. Zadnji semenj v Ljubljani je bil zelo slabo obiskan. Goveje živine se ni skoro nič prigralo. Praščicev samo 154. — Vnovčevalnica za živino kupuje pitane lahke praščice v teži 65 do 95 kg žive teže. Blago mora biti prvovrstno. Nadalje kupujemo tudi plemenske prasce in večje praščice za pitanje. Naprodaj pa je več lepih mrjascev in svinjic za plemo. Vsa naročila in ponudbe je pošiljati z natančnim naslovom odpošiljatelja na naslov: »Vnovčevalnica za živino v Ljubljani«.

Živinorejci v Kamniškem okraju se opozarjajo, da lahko dajo telice do enega leta starosti v pašo na zadružni pašnik v Šmarco. Paše je obilo. Plača se po 30 h dnevno od glave.

V Tunicah ima živinorejska zadružna občni zbor v nedeljo, dne 5. julija, ob 3. uri popoldne v šoli. Dnevni red: Letni račun in slučajnosti.

Vlagateljem „Glavne posojilnice“.

Poravnava med člani »Glavne posojilnice« in vlagatelji je dosežena. Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice«, ki se je v imenu članov »Glavne posojilnice« poravnal z vlagatelji, je v svoji današnji seji odstopil vse pravice, pridobljene s poravnavo z upniki »Glavne posojilnice«, novi »Kreditni zadruga«, ki je prevzela tudi vse dolžnosti iz teh izjav, zlasti dolžnost izplačati 30% kvoto vlagateljem »Glavne posojilnice«.

Zato je načelstvo »Kreditne zadruge« v današnji svoji seji sklenilo, da se izplača onim vložnikom »Glavne posojilnice«, ki so se poravnali z likvidacijskim odborom, oziroma »Kreditno zadrugo«, poravnana 30% kvota njihovih vlog, kakor dogovorjeno dne 1. julija t. l.

Vsak upnik, ki se je poravnal, dobi lahko 1. julija plačilo v prostorih »Kreditne zadruge« v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 8, hotel Lloyd. S seboj ima prinesiti vsakdo svojo vložno knjižico, da jo izroči pri izplačilu »Kreditni zadrugi«. Ker pa je vseh vlagateljev preko 1200 in bi bilo povsem nemogoče, vsem vložnikom na en dan izplačati denar, ker bi bil naval ljudi prevelik, **priporoča** načelstvo »Kreditne zadruge«, da pridejo oni vlagatelji, ki imajo vloge do 1000 K, po plačilo v sredo, dne 1. julija in v četrtek, dne 2. julija t. l.; oni, ki imajo vloge od 1000 K do 2000 K v petek, dne 3. julija in v soboto, dne 4. julija; tisti, ki imajo vloge od 2000 K do 5000 K v ponedeljek, dne 6. julija in v torek, dne 7. julija, tisti, ki imajo terjatve od 5000 K do 10.000 K v sredo, dne 8. julija in v četrtek, dne 9. julija in oni, kateri imajo

višje vloge kot 10.000 K, pa dne 10. julija in nadaljne dni.

Kot legitimacija služi vložna knjižica »Glavne posojilnice«.

Izplačevalo se bo vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne, popoldne se ne bo izplačevalo.

Oni vlagatelji, ki žele, da se jim pošlje denar po pošti, naj to naznanijo načelstvu »Kreditne zadruge« pisмено in obenem vpošljejo svoje vložne knjižice v rekomandiranem pismu; vendar moramo pripomniti, da radi silnega navala ljudi, ki ga je pričakovati v prvih dneh izplačevanja, ne bo mogoče razpošiljati denarja po pošti pred 13. julijem.

Denarne zavode, ki so se poravnali, pa prosimo iz istega vzroka, da predlože svoje vložne knjižice v izplačilo 30% kvote šele v času od 15. do 31. julija t. l.

Izrecno pa še enkrat povdarjamo, da priporočamo to razvrstitev izplačil samo raditega, da ne nastane prve dni prevelika gnječa. Plačilo pa je vsakemu vlagatelju na razpolago, če ga zahteva že dne 1. julija 1914.

»Kreditna zadruga« si pridrži pravico zahtevati od vseh upnikov »Glavne posojilnice« pravilno, javno poverjeno listino z odstopom vseh izvršilnih pravic glede poravnane terjatve.

V Ljubljani, dne 27. jun. 1914

Za likvidacijski odbor »Glavne posojilnice«:

Ivan Mikuž m. p.,
t. č. predsednik.

Dr. Oton Fettich m. p.,
t. č. odbornik.

Za »Kreditno zadrugo«:

Jean Schrey m. p.,
t. č. načelnik.

Anton Rojina m. p.,
t. č. nam. načelnika.

Narodno romanje v Lurd

pod duhovnim vodstvom gosp. Ant. Hribarja, župnika na Zalem Logu pri Železnikih

s posebnim vlakom

Začetek romanja dne 12. avgusta.

Romarski skupini potujeta: Ljubljana, Ponteba, Verona, Milan, Vintemille, Marseilles, Lurd, Lyon, Genf, Maria Einsiedeln, Inomost, Ljubljana.

Vožnja stane iz Ljubljane in nazaj v Ljubljano: I. K 540—, II. K 390—, III. K 250—.

V teh vplačilih je zapopadana vožnja, hrana, prenočišče, vodstvo in napitina. Programi se dobe pri pred. gosp. Ant. Hribarju, župniku v Zalem Logu pri Železnikih in pri gosp. Lamb. Mally, trgovcu, Medija-Izlake pri Zagorju. 1918

O letalni umetnosti.

Občudovanja vredni uspehi, ki so jih zračni letalci dosegli v zadnjem času, nam nehotе vzbujajo vprašanje, ali je človek v letalni umetnosti dosegel ptiče, največje letalne umetnike v naravi, v katere je zrl v onemoglem začudenju do zadnjega časa. Kot največjo brzino ptičjega poleta smatrajo 62 metrov v sekundi ali 223 km v uri. Trdijo celo, da morejo morski galebi preleteti 80 metrov v sekundi ali skoro 300 km v eni uri. Sokoli pa morejo baje, kakor tudi zatrjujejo, celo doseči brzino 100 metrov v sekundi ali 360 km na uro. Na toliko brzino seveda človek ne misli in dosežejo jo tudi le najboljši letalni umetniki med ptičjim svetom. Prav dobri letalci kot so n. pr. golobi, ne dosežejo več kot 94 km na uro, male ptice pevke pa samo 50 km na uro ali pa tudi ne. Največjo brzino pa so najboljši letalci med ptičjim svetom dosegli le n. pr. na begu, ko so bili preganjani od roparic. Na daljših poletih lete mnogo počasneje, galeb preleti n. pr. le 50 km na uro, sokol 55 km na uro. Zato moramo reči, da je človek v letanju dosegel svojega pernatega tekmeča, kajti povprečna brzina naših letalcev je veliko večja. Ni mnogo ptičev, ki bi pot iz Berolina v Pariz dolgo 1000 km, preleteli v nepretrganem poletu. K večjemu bi kaj takega zmogle lastavice, galebi, albatrosi in nekatere roparske ptice. Francoski letalec Leon pa je preletel to pot v osmih urah in šestih minutah, ne da bi se spustil na zemljo. Letel je z brzo več kot 100 km na uro in je prekosil najboljše letalne umetnike narave. Kar se tiče višine poleta, je gotovo tudi dosegel človek ptiče. Samo en sam raziskovalec, Spill, je opazil ptice v višini več kot 4000 metrov. Splošno pa velja višina za orla 3000 m, za ščinkovca 2000 metrov. Večina ptičev sploh ne more poleteti nad 100 m višine. Te višine pa so ljudje s svojimi letalnimi stroji znatno prekosili.

Za varstvo bralcev

se nikdar ne utrudimo opozarjati na mnoge ničvredne ponaredbe, ki jih brezvestni ljudje dandanes spravljajo v promet. Star je že dobri sloves in velika priljubljenost Fellerjevega blagodišečega fluida iz rastlinskih esenc z oblastveno zavarovano znamko „Elza-fluid“, ki kakor znano in kakor vsak dan slišimo iz vrst mnogih učinkuje poživljaljoče, krepi živce in mišice ter lajša bolečine.

Ravno tako pogosto, kakor Fellerjev fluid ponarejajo tudi preizkušeno, prebavo pospešujoče želodčno sredstvo, Fellerjevo odvajalno rabarbara kroglice z oblastveno zavarovano znamko „Elza-kroglice“. Ker so se mnogi o dobrodejnosti preparatov sami prepričali in jih od mnogih bralcev

slišali hvaliti, svetujemo, da se proti ponaredbam varujete tako, da naročite oboje naravnost pri E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko). Ducat Fellerjevega fluida, za poskušnjo stane franko 5 kron, Fellerjevih kroglic pa 6 škatljic 4 krone franko.

Smešnice.

Primera. »Zakaj pa graščinski oskrbnik danes s kmeti v oštariji popiva?« — Sühorobar: »Vajste možje, kaj bom vam povajdal?« — Uon dejla glih taku, keker mi sühorobarji z vitrami: zvečer jih na fajhtama, de so drugi dan bul gibčne.«

Majhno in veliko. A.: »Meni se je primerila majhna sitnost. Žena mi je ušla.« — B.: »To imenuješ majhno sitnost? Kaj pa bi bila velika?« — A.: »Če bi se ona vrnila.«

Res je. Sin: »Uoča, zekaj so pa ribe mütaste?« — Oče: »Viž ga tumpca! Če b' ti mu guofflo u vuodi, al' bi muogu govorit?«

Nekaj posebnega. A.: »Včeraj sem se prvič pogovarjal z ženo, odkar sva se vzela.« — B.: »O čem pa?« — A.: »Kam bi djala denar, če bi ga imela.«

Kjer se dva prepirata, je tretji vesel. Sodnik: »Vi ste bili priča, ko sta se Mrak in ona kregala; ste se kaj izpodtikali nad njima?« — Priča: »O ne, še vesel sem bil, da nisem oženjen!«

Tesna obleka. Šivilja: »Gospa, kako želite imeti narejeno obleko — ali za hoditi, za stati ali za sedeti?«

Basen. »Koliko časa boš še po gnoju ril?« — vpraša metulj drekobrba. — »Toliko časa.« — odgovori ta — »da se bo tebi med pristudil.«

Sumljiv. Tujec: »Gospod redar, na tega človeka, ki se tam za voglom plazi, morate paziti. Meni se zdi, da je žepni tat.« — Redar: »Po čem sodite?« — Tujec: »Vprašal sem ga, koliko da je ura, pa je kar sedem ur potegnil iz žepa!«

Kakor ti meni, tako jaz tebi. Zobozdravnik, ki si dá vselej naprej plačati, svoji ženi: »Tacega pa še ne, kakor je ta človek, ki sem mu ravnokar zob izdril! Na mizo je položil ponarejeno krono in je mislil, da jaz nisem zapazil.« — Žena: »In kaj si ti storil?« — On: »Napačni zob sem mu izdril!«

Razloček. »Kaj je špekulacija in kaj je kupčija?« — »Če imaš zgubo, je špekulacija; če imaš pa dobiček, je kupčija.«

Iz otročjih ust. Jožek: »Kajne, oče, žena pri Arabcih se imenuje arabeska?«

Tudi nekaj. A.: »Kaj si dobil, ko si bogatinovo hčer otel iz vode?« — B.: »Nahod.«

Podobnost v družini. A.: »Prebitó imaš lepe prašiče. Kako so debeli!« — B.: »Ja, to je pri nas že v rodovini. Smo vsi debeli!«

Zadovoljen. Tat, ki je uro ukradel in dobil 14 dni zapora: »No, toliko je pa tudi vredna!«

Drzni zagovor. Sodnik zatožencu: »Ko ste oštirja goljufali za kosilo — zakaj ste mu tudi namizno orodje ukradli?« — Zatoženec: »Prodati sem ga hotel, da bi bil s skupičkom kosilo plačal.«

Mnenje gospoda **dr. O. Nebeskyja**, privatnega docenta ostetrije in ginekologije na vseučilišču

v Inomostu.

Gospod **J. Serravallo**

Trst.

Sem rabil večkrat Vaše železnato kina - vino Serravallo in bil sem vedno zadovoljen. Po mojem mnenju je njega glavna zasluga ta, da železo v tej obliki se prav rado vzame in prebavlja od bolnikov.

Inomost, 5. junija 1911.

Dr. O. Nebesky.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 24. junija: 42, 84, 66, 62, 71.
Gradec, 24. jun.: 2, 11, 40, 27, 55.
Linc, 27. junija: 90, 24, 11, 84, 60.

PREVIDNOST

katere rabite pri nakupu blaga,

vam

da vedno večje veselje, zahajati v trgovino **R. Miklauc v Ljubljani**, kjer najdete največjo zalogo blaga za moške in ženske obleke, najnovejše vrste po zanesljivi ceni, da se prav lahko

prihrani

za druge različne nakupe in stroške

denar

vsled tega se priporoča slavnemu občinstvu blizu 50 let obstoječa trdka

R. Miklauc v Ljubljani.

Kdor ne more osebno v Ljubljano, naj piše po cenik, ki se mu takoj brezplačno dopošlje.

SKRIVALNICA.

Kje je gospod, ki se z gospema pogovarja?

EMAJLNI LAKI
OREBON
LAKI ZA PODE

Telesni sport vsake vrste zahteva vitko in žilavo postavo. Vsako nabiranje v črevesu in grdo ter nadležno debelost odstrani zanesljivo vsakdanja uporaba »Hunyadi Janos« grenčice. Pristna »Hunyadi Janos« se dobi z registrirano in postavno zavarovano etiketo in trgovsko znamko v vsaki boljši lekarni, drogeriji ali v prodajalnici rudniških voda v originalnih steklenicah. — 68 —

Steckenpferd - lilijno mlečno milo

BERGMANN & CO., Tešin ob Labi
je slejkopraj neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan polvalniče. Dobi se povsod á 80 vin. 745

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 30. junija 1914.

Deželni pridelki:	Cena		Zivina, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	26	—	Ziva vaga:		
Rž	19	—	Goveda pitana	88	—
Ajda	24	—	Teleta težka	98	—
ječmen	20	—	Teleta mala	90	—
Oves	16	—	Prasčki	60	—
Proso belo	23	—	Koštruni	60	—
Proso rumeno	19	—			
Koruzna stara	16	—	Kuretina in drugo:		
Koruzna nova	—	—	Maslo kuhano od		
Leča	24	—	K 210— do	240	—
Grah	—	—	Maslo surovo od		
Laneno seme	22	—	K 230— do	300	—
Grašica	—	—	Sianina sveža (špoh)	150	—
Domača detelja	—	—	Sianina prekajena	150	—
Fizol Ribnican	—	—	Mast svinjska	150	—
Fizol Prepeličar	—	—	Loj	88	—
Fizol Mandalon	—	—	Jajca 100 komadov	7	—
Cebula	—	—	Pisanci	3	—
Krompir	5	—	Golobi	—	60
Zelje sveže	—	—	Raca	—	—
Zelje kislo brez sode	8	—	Gos	—	—
Repa gorenjska	1	50			
Repa sveža	—	—	Kolonijalno blago		
Repa kisla brez sode	—	—	na debelo:		
Brinje	—	—	Riz Rangon od		
Kumna	—	—	K 35— do	36	—
Orehi	70	—	Kava Santos od		
Gobe suhe	85	—	K 260—	160	—
Suhe hruske	—	—	Sladkor od št. 1—60	83	—
Suhe češplje	60	—	Petrolej	32	—
Ježice	—	—			
Zelod	—	—			
Smrekovi storži	—	—			
Seno	8	—			
Slama	8	50			
Stelja	3	—			

Botri
ako hočete narediti svojim birmancem res veselje in dati spomin, jim kupite dobro uro in lepo verižico. Vse to dobite, kakor tudi lepe uhane, prstane itd. po znižanih cenah pri dobro poznani tvrdki

F. ČUDEN, Ljubljana 249
Prešernova ul. 1.
!! Ilustrovan cenik brezplačno !!

Preklic.
Podpisani Jan. Vehovec, posestnik iz Brezovice št. 2, župnije Zlatopolje, preklicujem vse razširjene besede, katere sem govoril v gostilni v Podgori dne 17. maja t. l. proti Marijani Borštnar iz Oberš; ter se jej zahvalim, da je odstopila od kazenskega postopanja.
Janez Vehovec.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,
n. a. dež. živil. in rentn. nezp. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživeje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170.217.149-00
Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43.424.400-17
V letu 1913 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička . . . . . K 432.232-66
Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice.

Prospekti zas'ojni in poštnine prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Naročajte sobotnega 'Slovenca'

Tehnični učni zavod Bodenschob ob Labi
Izučba prihodnjih inženirjev, arhitektov, tehnikov in kemikov.

OROZJE in KOLESA
na obroke. Posamezni deli saj ceneje il. ceniki zastopj.

F. Dušek, tovarns. orožja, koles, šivskih strojev. Opočno ob dr. žel. 2125, Češko. 3357

Kupujte v Kalotički Buk varni!

Se tiče konkurza banke Th. I. Plewa & sin, Dunaj.

Pri gorenji banki v izplačilo zapadli moji premijski kuponi za Prym-ove „Zukunft“ zaklopne gumbe se bodo izplačevali v bodoče pod istimi pogoji pri moji glavni blagajni, Dunaj I. Renngasse št. 6.

William Prym.

2129

Črne češnje, višnje, maline
2179 kupuje v vsaki množini
beljaška tovarna za konzerviranje sadja
Dr. ERNEST KUMPF, BELJAK.

Vrtnarskega vajenca
sprejme Anton Ferant, umetni in trgovski vrtnar v Ljubljani, Ambrožev trg št. 3. 212

Izgotovljene OBLEKE

obleke po meri, lepega domačega kroja, za moške in dečke, po stalni, nizki ceni

„Pri Škofu“
Ljubljana, Pred Škofijo št. 3
(na voglu zraven škofije)

fino modno blago za moške in ženske obleke, svilene rute, šerpe i. t. d.

Cenik na zahtevo brezplačno.